National Library 50253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A ON4

B103/c/4/5

Bibliothèque nationale — 1969.
OCT
NEWSPAPER SECTION
SECTION DES JOURNAUX

VABA EESTLANE

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

Nr. 76 (2900) XXXI aastakäik — Neljapäeval, 14. oktoobril 1982 — Thursday, October 14, 1982 — Üksiknumbri hind 60 senti

Raamatukeeld tuli Eestis üllatusena

Kas ka Soome televisioonisaated tulevad segamisele?

STOKHOLM (EPL) — Raamatute väljasaatmise keeld tuli Eestis suure üllatusena, kuna vastavast korraldusest avalikkust ajakirjanduses üldse ei informeeritud. Postiasutused said siseministeeriumi postivalitsuselt 1. septembril kirja, mis oli numbriga 2/51, milles tehti korraldus, et samast kuupäevast peale on banderoll-, s.o. trükitööde-ristpaelasaadetiste vastuvõtmine välismaale lubatud ainult kultuuriministeeriumi erivoliniku loaga. Postile tehti samal ajal korraldus tagasi saata adressaatidele kõik edasisaatmiseks vastu võetud raamatud ja maksta tagasi porto.

Kuna okup. Eestis on puudus paljust ja midagi ei ole saata välismaale tuttavatele, kes näiteks on pakke saatnud ja teeneid osutanud, siis on üldiselt oma tänulikkust püütud näidata valitud raamatute saatmisega. Teiselt poolt on teaduslikud ja ülikooliasutused ning teadlased ise saatnud oma väliskolleegidele erialaraamatuid N. Liidust, et vastu saada raamatuid läänest, mis küll paraku enamikus „kaduma" on läinud tsensuuri vahelesegamise tõttu postikäigus.

Sellelaadilised kontaktivõimalused välismaailmaga on nüüd piiratud uue korraldusega puhttehniliselt. Lubasid on küll teoreetiliselt võimalik saada kultuuriministeeriumi erivoliniku asutusest, mis asub kunagises kindlustusselts EEKS-MAJA hoones kohvik Moskva (end. Kultas) peal ja mis on avatud ainult kord nädalas — kolmapäeviti kella 10—12-ni.

Et saba pikaks kindlustada, on kord selline, et loataotleja kõigepealt peab minema blanketti tooma, et seda täita. Siis tuleb tal tolliasutusse minna, kus vastavalt raamatult võetakse tollimaks 100 protsendi ulatuses selle müügiväärtusest. Siis on alles võimalus uuesti minna lubasid andva voliniku kantseleisse.

Kui luba on olemas, saab raamatusaadetist välismaale saata postkontoris. Mitte igas — Tallinnas on selleks volitatud peapostkontor, üksainus poole miljoni elaniku kohta.

Tartus on probleem veel suurem, kuna Eesti kohta on praegu vaid üksainus kultuuriministeeriumi voliniku asutus ja see asub Tallinnas. Raamatusaatmise protseduuriks tuleb sõita järelikult Tallinna — lugu on samasugune ka mujal Eestis. Ühesõnaga: kõik on ametivõimude poolt seatud selliselt, et kodanikelt lõplikult ära võtta isu trükitud sõna saatmiseks välismaailma.

*

Praeguses N. Liidu välismaailmast isoleerimise kampaanias olevat, nagu EPL kuuleb, arutatud ka Soome televisioonisaadete vastuvõtu võimatuks tegemist Põhja-Eesti aladel.

Välisraadiod on segatud, äsja lisandus segatavate hulka ka Rootsi raadio (pandi samale lainele oma programmid).

Kuuldusele plaanidest soome TV-saadete vastu lisandub veel teine, mille kohaselt Eestit külastavad välisturistid edaspidi ei saa enam kaasa võtta raamatuid ja heliplaate ilma vastava eelloa muretsemiseta.

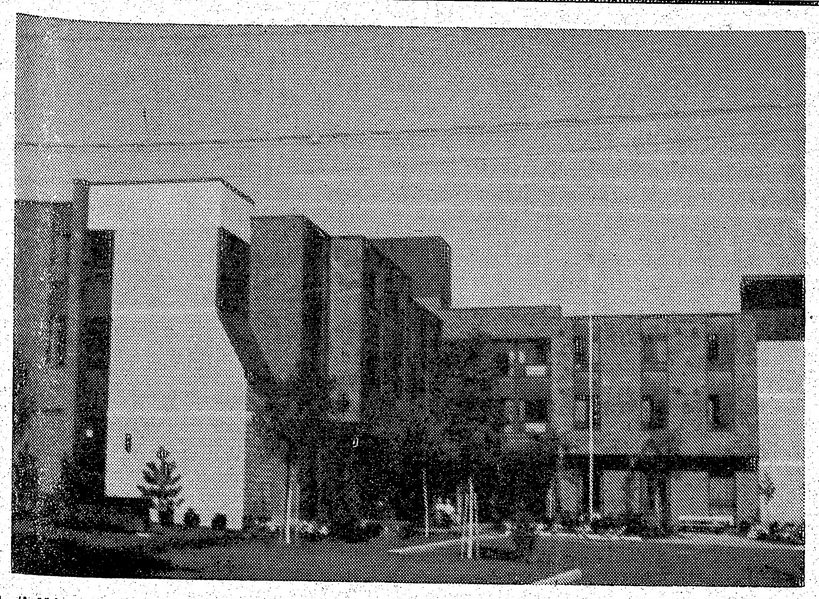

Eesti Abistamiskomitee Ehatare, nagu see nägi välja suvel.

Rootslased sõdivad tundmatu allveelaevaga

Rootslaste paari nädalane aktsioon allveelaeva püüdmiseks, mis arvatakse olevat N. Liidu oma

STOKHOLM — Ligi kaks nädalat on Rootsi sõjavägi püüdnud Stokholmi lähedal asuva Rootsi salajase mereväebaasi ees nähtud „tundmatut" allveelaeva. Rootsi sõjalaev on tulistanud televisiooni-juhteseadmetega torpeedodega, süvaveepommidega, et allveelaeva pinnale sundida, kuid seni on kõik jäänud tulemuseta. Mõned juba kardavad, et allveelaev on saarte vahelisest veekogust pääsenud põgenema.

Rootsi mereväeohvitserid olid üllatunud, et 30 süvaveepommi ei suutnud laeva pinnale sundida. Vahepeal püüti kajaloodiga informatsiooni veel teise allveelaeva lähedal olemisest, milles siiski eriti kindlad ei olda.

Üheks arvamuseks on, et küsimuses olev allveelaev on uut tüüpi ilma meeskonnata, kaugeltjuhitav, mis on võimeline jälitajate eest hoiduma.

Teiselt poolt aga kaheldakse, kas N. Liidu tehnoloogia võiks nii kõrge olla.

Rootslased ei taha allveelaeva hävitada, kuna võivat olla, et on tegemist tuumalaengutega, mis hävitamise korral muudaks radioaktiivseks sealse keskkonna.

„Tundmatu" allveelaeva avastamine on poliitiliseks kingituseks äsja tagasi valitud sotsiaaldemokraatide valitsusele ja peaminister Olof Palmele. Kui allveelaev kuulub N. Liidule, nagu üldiselt usutakse, siis on N. Liit rikkunud Rootsi neutraalsust. Teiseks on vahejuhtum saanud rahvusvaheliseks arutlusküsimuseks, miks N. Liidu allveelaevad kasutavad ja liiguvad Rootsi rannavetes.

Neile küsimustele ei ole keegi vastust leidnud, aga läänemaailmale valmistavad need tõsist muret, kuna N. Liidu rakette tulistavad allveelaevad võiksid peita end Rootsi vetesse võimaliku sõja puhul.

Venelased võiksid sealt saata oma rakette läänemaailma, aga neile ei saada vastu tulistada, kuna allveelaevad asuvad neutraalse riigi vetes.

Viimane võimalus on tõstatanud küsimuse, kui neutraalne saab Rootsi olla, kui ta lubab N. Liidu allveelaevu oma rannavetesse.

Rootsi admiralid ütlevad, et nad ei saa vajalike jõudude puudusel palju teha N. Liidu sissetungimise vältimiseks. Möödunud aastase N. Liidu vahejuhtumi järel võttis valitsus 1982. aasta eelarvesse 50

(Järg lk. 5)

Tõeline „sangar"

TEL AVIV — Iisraeli riiklik televisioonisaade andis edasi intervjuu mehega, kes tutvustas end kui Liibanoni falangistide ohvitseri ja ütles, et ta isiklikult laskis maha 15 palestiinlast möödunud kuul toimunud kahe massimõrva ajal Lääne-Beiruti põgenikelaagreis.

Ohvitser tutvustas end Michael'ina ja ütles, et ta võiks tappa palestiinlasi kuni nad kõik lahkuvad hirmuga Liibanonist. Tapja ütles, et ta on 24-aastane insener, kes teenib julgeoleku ülema Elias Hobeika abina 12.000-liikmelises falangistide armees ja uskus, et see mees andis loa massimõrvaks.

„Palestiinlased hävitavad meie maa ja on piinanud ning mõrvanud aastaid meie rahvast," ütles ta. „Ka mind piinati kord toorelt.

Me tahame jätkata palestiinlaste tapmist kuni nad lahkuvad meie maalt."

Kui temalt küsiti, miks ta tappis lapsi, siis vastas ta, et palestiinlased kasutasid 8-aastaseid võitlemiseks ja ainult neid tapeti.

Küsides, kas Iisraeli armee võinuks vältida massimõrva, vastas ta, et miski poleks saanud neid peatada. Nad olid otsustanud nii palju tappa kui nad jõudsid. Surmatute arv oli tema arvates 200—300 vahel, aga selle tühja asja pärast polevat mõtet rääkida.

Iisrael märkis uurimiskomitee loomisel, et kuni uurimise lõpuni ei tohi meedia midagi sündmusest rääkida. Aga nagu pidevalt muus asjus, on tehtud meelevaldseid muudatusi, nii on neil olnud lubadus ka selles küsimuses seisukohti muuta

ja palestiinlase „ülestunnistus" oli suurepärane tõendusmaterjal uurimiskomiteele, millega Iisrael puhtaks pesti.

Soome devalveeris oma marga

HELSINGI — Soome teatas möödunud nädala lõpul, et valitsus on devalveerinud oma marga 6% ulatuses. Soome koalitsioonivalitsus ütles, et nad olid teinud selle sammu põhjusel, et nad oleksid võistlusvõimelised maailmaturul ja piiraksid oma 9,3%-list inflatsiooni. Juba mõned päevad varem oli valitsus devalveerinud marka 4%.

Maakera temperatuur jahenevat kaheks aastaks

SAN FRANCISCO — Mehhiko tulemäe El Chichinali purskamisel on maailmaruumi pääsenud kolme kilomeetri paksune tolmupilv, mis on levinud laia vööndina ümber maailma ja blokeerib päikesesoojust. Selle tagajärjel võivat kahel järgneval aastal maailma temperatuur jaheneda ühe kraadi võrra, ütlevad teadlased.

TARTU INSTITUUT
310 BLOOR ST. WEST
TORONTO M5S 1W4
Sissek[illegible]. Madison Avenue — Spadina jaam

Neljap., 21. okt. kell 7.30 õhtul

SALME EKBAUMI SÜNNIPÄEV

Kõneleb MARI ASER Montrealist

Kaastegevad:
ÕNNE LAIKVE
ELNA LIBE
LYDIA VOHU
INGRID HEINMAA
ANDRES RAUDSEPP

KOHVI! KÕIK ON KUTSUTUD!

Tartu Instituut
Mulkide Selts

Toronto Eesti Baptisti kogudus
883 Broadview Ave.

KODUSAARE-ÕHTU

pühapäeval, 24. okt. kell 6.00 õ.

Kõneleb Edgar Toompuu, laulab „Hiiu koor" Marika Wilbiksi juhatusel

SLAIDID HIIUMAALT

HELMI HERMAN'i ja TIIU KADAK'a
KUNSTINÄITUS
Toronto Eesti Maja väikses saalis
laupäeval, 16. oktoobril ja
pühapäeval, 17. oktoobril 1982
kella 10-st homm. kuni 8-ni õhtul

Sissepääs 1 dollar, õpilased 25 senti

T. E. Õngitsejate ja Jahimeeste Seltsi
25. a. JUUBELIPIDU

Eesti Majas laup., 20. nov. 1982 algusega kell 6.30 õhtul

Tantsuks mängib VALTER RAAMATU ORKESTER

Eeskavalises osas — KAI KÄÄRID

Loterii ☆ Baar ☆ Külmlaud
kaasaarvatud kohvi küpsistega

Pääse $20.—. Pääsmed eelmüügil Eesti Majas alates 14. okt. kuni 11. nov. ja juhatuse liikmeilt igal ajal. Informatsioom pr. Laanemets, tel. 422-4585 ja 425-9978 igal ajal.

KÕIGHLE TERE TULEMAST!

JUHATUS

TARTU ÜLIKOOL — 350

Ettekanded:

Prof. Toivo Raun: „TARTU ÜLIKOOLI TÄHTSUS EESTI RAHVUSLIKULE ÄRKAMISELE"

W. Mart Laanemäe: „ALMA MATER DORPATENSISE KUJUNEMISLUGU AASTAST 1826—1862"

Pühapäeval, 17. oktoobril 1982 kell 2 p.l. Tartu College'is

KOHV ☆ NÄITUS

Sissepääs $5.— ($4.—)

Korraldavad METSAÜLIKOOL ja TARTU INSTITUUT

KILLAPIDU

kõigis Eesti Maja ruumides ja saalides laup., 23. okt. 1982. a.

Kell 14.00 UKSED AVATAKSE

Kell 14.00 Registreerimine male-, kabe-, bridzhi-, lauatennise ja laskevõistlusteks

Kell 15.00 Killapeo avamine
Kell 15.30 Võistluste algus
Kell 16.00 Kirev kava
Kell 20.00 Õhtune etendus
Kell 21.00 Tants

Einelaud ☆ Baar ☆ Kohvik ☆ Loterii

Etnograafiline näitus. Raadiojaam. Puhastulu Eesti Majale

Sissepääs $6.—

Korraldaja MAAKONDLIK ESINDUSKOGU

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

TOIMETAJA: Hannes Oja

TOIMETUSE KOLLEEGIUM: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Trass

TELEFONID: toimetus 444-4823, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 444-4832

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $45.—, poolaastas $24.— ja veerandaastas $13.—.

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $55.—, poolaastas $29.— ja veerandaastas $15.—

Aadressi muudatus 50 c. — Üksiknumbri hind 60 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd.,
1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

Kinnikülmunud dollarid raudeesriide taga

Lääneriikide poliitikud, pankurid ja ärimehed on nagu nõiaringis — nad on teinud N. Liidule ja Ida-Euroopa riikidele kergel käel suuri laenusid, kuid peavad nüüd katsuma hoolitseda kõigiti selle eest, et need riigid vaatamata oma suurtele majanduslikele raskusile ei läheks pankrotti ja et nad maksaksid tagasi oma võlad. Eriti suur on pangameeste dilemma ning nende seisukohad praeguse Poola kriisi taustal tunduvad läänes pühaks peetud vabadusideede maha salgamisena ning rahapunga eelistamisena kõigile õilsatele põhimõtetele ja ilusatele ideedele.

Selle omapärase poliitika ajamisel ja viljelemisel on pankurid ja ärimehed asunud puhtakujulise makjavellismi liinile, kasutades kõiki vahendeid oma eesmärkide saavutamiseks. Raha, äri, profiit ja majanduslikud tehingud — kõik on palju tähtsamad kui terroristlike rezhiimide alla painutatud rahvaste kannatused ning nende vabaduspüüdluste taotlused.

Praegu peavad lääneriikide pankurid läbirääkimisi majanduslikult pidevalt allamäge veerenud kahe kommunistliku riigi Poola ja Rumeenia suurte võlgade ümberkorraldamiseks kommunistlikkudele valitsustele suurte järelandmiste tegemisega. Mõlematele riikidele antakse võimalusi seni maksmata jäänud laenusummasid ja protsente mitme aasta jooksul tagant järele maksta. Summad ulatuvad miljarditesse dollaritesse ning nende tagasimaksmine oleneb peamiselt sellest, kas Poola ja Rumeenia suudavad oma majandust niivõrd stabiliseerida, et nad on võimelised oma lubadusi täitma ja antud tähtpäevadel võlasummasid tasuma.

Väljavaated selleks on praegu siiski võrdlemisi piiratud ja selliseid lootusi saavad hellitada ainult kõige suuremad optimistid. Kui Poola kommunistlik valitsus lootis sõjaseaduse rakendamisega ja elanikkonna terroriseerimisega praegusest majanduslikust ummikust välja rabeleda, siis tegelik elu näitab, et Poola punane riigivanker kaldub ikka rohkem ja rohkem kuristiku veerele ja vankrijuhtide pingutused katastroofi vältimiseks kannavad väga vähe vilja.

Poolas on puudus toiduainetest, tarbekaupadest, rõivastest ja jalanõudest. Paljud inimesed ei ole enam pikema aja jooksul liha saanud kuna lihakauplused haigutavad tühjusest. Elu on muutunud inimestele piinaks ning ükskõiksed ja tülpinud näod meenutavad Kremli hirmuvalitsuse all elanud inimesi, kes lihtsalt veeretavad oma elu edasi päevast-päeva ja otsivad unustust alkoholi uimas. Elurid ja ärimehed on nagu nõiaringis — nad on teinud N. Liidule ja Ida-Euroopa riikidele kergel käel suuri laenusid, kuid peavad nüüd katsuma hoolitseda kõigiti selle eest, et need riigid vaatamata oma suurtele majanduslikele raskusile ei läheks pankrotti ja et nad maksaksid tagasi oma võlad. Eriti suur on pangameeste dilemma ning nende seisukohad praeguse Poola kriisi taustal tunduvad läänes pühaks peetud vabadusideede maha salgamisena ning rahapunga eelistamisena kõigile õilsatele põhimõtetele ja ilusatele ideedele.

Selle omapärase poliitika ajamisel ja viljelemisel on pankurid ja ärimehed asunud puhtakujulise makjavellismi liinile, kasutades kõiki vahendeid oma eesmärkide saavutamiseks. Raha, äri, profiit ja majanduslikud tehingud — kõik on palju tähtsamad kui terroristlike rezhiimide alla painutatud rahvaste kannatused ning nende vabaduspüüdluste taotlused.

Praegu peavad lääneriikide pankurid läbirääkimisi majanduslikult pidevalt allamäge veerenud kahe kommunistliku riigi Poola ja Rumeenia suurte võlgade ümberkorraldamiseks kommunistlikkudele valitsustele suurte järelandmiste tegemisega. Mõlematele riikidele antakse võimalusi seni maksmata jäänud laenusummasid ja protsente mitme aasta jooksul tagant järele maksta. Summad ulatuvad miljarditesse dollaritesse ning nende tagasimaksmine oleneb peamiselt sellest, kas Poola ja Rumeenia suudavad oma majandust niivõrd stabiliseerida, et nad on võimelised oma lubadusi täitma ja antud tähtpäevadel võlasummasid tasuma.

Väljavaated selleks on praegu siiski võrdlemisi piiratud ja selliseid lootusi saavad hellitada ainult kõige suuremad optimistid. Kui Poola kommunistlik valitsus lootis sõjaseaduse rakendamisega ja elanikkonna terroriseerimisega praegusest majanduslikust ummikust välja rabeleda, siis tegelik elu näitab, et Poola punane riigivanker kaldub ikka rohkem ja rohkem kuristiku veerele ja vankrijuhtide pingutused katastroofi vältimiseks kannavad väga vähe vilja.

Poolas on puudus toiduainetest, tarbekaupadest, rõivastest ja jalanõudest. Paljud inimesed ei ole enam pikema aja jooksul liha saanud kuna lihakauplused haigutavad tühjusest. Elu on muutunud inimestele piinaks ning ükskõiksed ja tülpinud näod meenutavad Kremli hirmuvalitsuse all elanud inimesi, kes lihtsalt veeretavad oma elu edasi päevast-päeva ja otsivad unustust alkoholi uimas. Elukallidus Poolas tõusis 1982. aasta esimese kuue kuu jooksul 100 protsenti kusjuures veebruaris mõningate kaupade hinnad isegi kolmekordistusid. Või, liha, suhkur ja mõned teised toiduained on juba varem ratsioneeritud, kuid nüüd viidi ratsioneerimise alla ka jalanõud, puuvillane aluspesu ja sukad. Sügisel müüsid farmerid Varssavi tänavatel tomateid, kapsaid, õunu ning teisi juur- ja puuvilju, kuid talve tulekul kaovad need müüjad seoses sellega jääb ka linnaelanike toidulaud tühjemaks.

Poliitilise elu stabiliseerimiseks Poolas puuduvad igasugused väljavaated, kuna kommunistlikud võimud on loobunud kompromissivõimaluste otsimisest Solidaarsuse juhtidega ja vabadusvõitlejatega ning taotlevad selle asemel terroriga kõigi vabadusideede lämmatamist. Poola kommunistliku sõjaväelise valitsuse ja sõjaseaduse rakendajate inspiratsiooniallikaks on Kremli poliitbüroo, kellel rahvamasside terroriseerimise ja kõigi inimõiguste hävitamise alal on pikaajalised kogemused. Sellega on ka seletatav, et Poolas praegu võimul olevad mehed käivad üksteise järele tihti Moskvas, kus neile jagatakse uusi instruktsioone ja näpunäiteid oma juudasetöö jatkamiseks.

Rumeenia majanduslik olukord on sama kriitiline nagu Poolas ehkki poliitiline olukord on seal stabiilsem. Kuna diktaatorina valitsev kommunistliku partei juht Ceausescu on võimuohjad kindlalt oma kätte haaranud. Rumeenia on oma suurte võlgade tasumisega lääneriikidele tunduvalt maha jäänud ja praegu toimuvad läbirääkimised rumeenlastele maksusoodustuste tegemiseks. Väljatöötamisel olevate plaanide kohaselt loodavad rumeenlased 1983. aasta lõpuks oma võlgade maksmisega järele jõuda ja lääneriikide usalduse majandusliku koostöö arendamisel tagasi võita.

Need lootused majandusliku olukorra stabiliseerimiseks on siiski seotud paljude küsimusmärkidega. Bukarestis kalkuleeritakse, et Rumeenia majanduslikku kasvu on võimalik järgnevate aastate jooksul tõsta 5—5,7 protsendile, suurendada järgmise nelja aasta jooksul eksporti kõva valuutaga maadesse 39 protsendi ulatuses ja piirata samal ajal impordi kasvu nendest maadest ainult 18 protsendile. Õli sissevedu kavatsetakse tunduvalt vähendada ning asendada õli Rumeenia söekaevanduste produktsiooni tunduva suurendamisega — 25 protsenti käesoleval aastal ja 44 protsenti järgneval aastal. Lääneriikide asjatundjad peavad neid arvusid utoopilisteks ja ebareaalseteks.

Kõigest eeltoodust võib järeldada, et lääneriikide rahandustegelased ja ärimehed on sattunud raudeesriidetaguste diktatuurirezhiimidega majanduslikke tehinguid sõlmides soisele maastikule, mis välispidiselt on kaetud ilusa rohelise samblaga, kuid mis selle välise katte varjus kujutab endast ainult põhjatut sood, kust jalg pärast sissevajumist enam ei tõuse. Kuid nii kummaline kui see ka on — need ohud ja tagasilöögid ei heiduta läänemaailma detente mehi, kes on valmis kommunismi toetamiseks läbi raudeesriide pumpama uusi krediite ja toetussummasid.

K. A.

Balti laskevõistlusest osavõtjad. Esireas vasakult lätlased J. Toms, Grands, L. Ozels ja Petersons, seisavad eestlased Evald Gering, Ivo Rannala, Margus Jukkum, Ans Tint, Peeter Misler, Mati Gering ja Arvi Tinits, kõige ees istub püstolivõistluse korraldaja leedulane B. Savickas. Foto: Tommy Tomson

USA paljastab Nõukogude võltsinguid

Võltsdokumentide fabritseerimine välispoliitiliste eesmärkide teenistuses

Ameerika Ühendriikide välisministeerium avaldas erirapordi (Special Report No. 101) Nõukogude dokumendivõltsingute kohta, kusjuures koopiad tuuakse faksiimiles. Nagu märgitakse, on kõik esitatud võltsingud väljastatud pärast möödunud aasta oktoobrikuud. Võltsdokumentide fabritseerimisele välispoliitiliste eesmärkide teenistuses on Moskva poolt antud eri nimetus „aktiivsed abinõud" (Aktivnoje meroprijatje), mis sisaldab ka igasugust muud desinformatsiooni Lääne suunas.

„Aktiivsete abinõude" tegevuse arendamisel levitatakse välisriikide teadeteettevõtte keskel desinformatsiooni, kasutatakse välismaiste komparteide ja kommunistlike varjuorganisatsioonide abi jne. Välisministeeriumi rapordis toodud näidetest selgub vastuvaidlematult, et ka väliseestlaste jaoks määratud VEKSA on sellele võltsimistele rajatud „Aktiivsed abinõud" organ.

Välisministeeriumi rapordis märgitakse, et „Aktiivsete abinõude" eest on vastutavad nii KGB, kui ka Kommunistliku Partei Keskkomitee Rahvusvaheline Osakond ja Rahvusvaheline Informatsioonikeskus.

„Aktiivsete abinõude" operatsioone rakendatakse üle maailma, toonitab välisministeeriumi aruanne. Kahjuks pakub paljude maade ühiskonnakorraldus soodsat pinda Nõukogude subversiivsele tegevusele.

Võltsitud dokumente saadetakse tavaliselt posti teel ajakirjanikele, ametnikele ja teistele, kes siis „dokumendi" naiivses usus rakendavad käiku.

Sarnaste valedokumentidega püütakse tavaliselt näidata, et USA on teiste maade suhtes pahatahtlik, olles valmis alustama tuumasõda, kukutama teiste lääneriikide valitsusi jne.

Need „dokumendid" kannavad tavaliselt Valge Maja, NATO peakorteri, Välisministeeriumi või teiste asutuste kirjapäid ning president Reagani või teiste juhtivate isikute võltsitud allkirju.

Valedokumentide fabritseerimisega käib käsikäes desinformatsiooni süstemaatiline levitamine lääne ja kolmanda maailma ajakirjandusele. Moskva teab väga hästi, et ülejäänud maailm, isegi äärmuslikud pahempoolsed ringkonnad ei usu Nõukogude ajakirjanduses esinevaid fakte.

Nõukogude „Aktiivsete abinõude" sihiks ongi siis paigutada kommunistlikku propagandat mingisse hea kuulsusega mittekommunistlikkusse väljaandesse. Esiteks muutuks see informatsioon siis paljude inimeste silmis usutavaks ja teiseks saaks Nõukogude Liit seda materjali siis lõpmatuseni levitada, tuues allikana aga alati ära mainitud usutavat trükist.

Välisministeeriumi dokumendis on ära toodud mitu näidet Nõukogude võltsingutest ja väljamõeldistest. Möödunud talvel, näiteks, püüdsid Nõuk. agendid Washingtonis levitada ajakirjanikele teadet, et USA ja Rootsi vahel eksisteerivat salajane kokkulepe, mille alusel ameeriklastel on õigus kasutada Karlskrona mereväebaasi oma luuretegevuseks. Järelikult tahtis Moskva kaudselt õigustada oma „Whiskey" tüüpi allveelaeva tegevust sama baasi lähestikus.

KUIDAS HISPAANIA „VÕETI NATO-SSE"

Möödunud aasta oktoobri lõpul said Hispaania ajakirjanikud Brüsselis dokumendi, mis kirjapea järele otsustades tuli NATO Informatsioonikeskusest. Dokumendis mainiti, et Hispaania on juba vastu võetud NATO-sse — kuigi Hispaania parlamendis alles arutati küsimust, kas astuda NATO-sse või mitte.

Võltsitud dokumentidega püüti jätta muljet, et NATO juhtkond, eesotsas ameeriklastega, ei hooli Hispaania demokraatlikust riigikorrast ja et nõnda on juba „kuskil kõrgemal pool", seega siis Washingtonis, otsustatud Hispaania liita NATO-ga.

Järgmisel kuul levitati kirja, mis kandis isegi president Reagani võltsitud allkirja. Selles püüti jätta muljet, nagu õhutaks Reagan Hispaania kuningat mitte ainult ühinema NATO-ga, vaid ka rõhuma Hispaania parempoolseid ringkondi. Seda kirja levitati ka Madriidi konverentsil. Õnneks ei võtnud hispaania ajakirjandus neid võltsinguid tõsiselt. Vastupidiselt, neid paljastati, kui Nõukogude fabrikatsioone.

22. aprillil 1982 tõi Belgia pahempoolne ajaleht „De Nieuwe" võltsitud kirja, mida NATO komandör Alexander Haig olevat 1979. a. juunis saatnud NATO peasekretärile Joseph Lunsile.

Võltsingus oli juttu võimalusest, et NATO riigid võiksid esimesena kasutada tuumarelva ning räägiti „aktsioonidest", milledega pidi paraliseerima Lääne-Euroopa ringkondi, kes ei pooldanud NATO tuumarelvastuse uuendamist. Kiri lasti käiku samal ajal, kui Lääne-Euroopas leidsid aset suured rahudemonstratsioonid. Nii NATO kui ka USA võimud tembeldasid kirja kohe pahatahtlikuks fabrikatsiooniks.

VÕLTSKIRI KREEKLASTELE

Käesoleva aasta jaanuaris kerkis Ateenas üles võltsitud kiri ja sellega kaasas käiv uurimus, kandes 1981. a. 23. septembri kuupäeva. Kirjal oli tolleaegse välisministri abi Judge William Clark'i allkiri ning oli adresseeritud USA suursaadikule Kreekas Monteagle Stearnsile.

Kirjas jäeti mulje, nagu USA oleks pooldanud oktoobris toimunud valimistel konservatiive ning oleks sotsialisti Andreas Papandreou võimuletuleku puhul nõus toetama sõjaväelist riigipööret Kreekas. Seda kirja levitati mõni nädal hiljem ka Madriidi konverentsil.

Kirja ei võetud tõsiselt ning Ateena ajaleht „Vrathini" märkis, et on tõenäoliselt tegemist mingi „kolmanda riigi" luureteenistuse võltsinguga.

Üheks tihti nähtamatuks „aktiivseks abinõuks" on nn. „poliitlise mõju operatsioonid", millede raames Nõukogude agendid kasutavad teistes riikides ära kohalikke isikuid oma propaganda levitamiseks ja mitmesuguse poliitilise informatsiooni kogumiseks. Käesoleva aasta esimese viie kuu jooksul on kümnesti riigist saadetud välja üheksateist Nõukogude ametnikku, kuna nad on olnud seotud kas salaluure või „Aktiivsete abinõude" operatsioonidega.

VEKSA „KULTUURISIDEMED" ROOTSIS

Ühe sarnase kujuna on välisministeeriumi dokumendis ära toodud lätlane Albert Liepa, Nõukogude suursaatkonna ametnik, kes saadeti oma tegevuse eest Rootsist välja käesoleva aasta kevadel. Ta oli järjekindlalt püüdnud koguda informatsiooni läti pagulasühiskonna kohta ning püüdnud mõjutada oma kontaktide kaudu Rootsi lätlaste tegevust. Nagu ameeriklaste dokumendis öeldaqse, oli Liepa olnud Riias erilise komitee esimeheks, mille ülesandeks on „kultuuriliste sidemete" arendamine välismaal elavate lätlastega. Liepa on sama asutuse juures nüüd jälle ametis.

Järelikult ei saa enam olla mingit kahtlust, et kurikuulus VEKSA ühing on, nagu on tema sõsarorgan Lätis, Moskva luure- ja propagandateenistuste asutus. (VES).

„VABA EESTLANE"
on valvel eestlaskonna
üldhuvide eest!

Kommentaarid

Sellest on möödunud juba ligemale kümme aastat, kui Ühendriigid tõmbasid välja oma väed Vietnamist ja lõpetasid mitu aastat kestnud kontroversiaalse sõja N. Liidu toetusel võitlevate Põhja-Vietnami kommunistidega. Kuid Vietnami järellainetused Ühendriikides ei ole veel praegugi vaibunud ning üsna sageli kerkivad ajalehtede veergudele ning televiisori ekraanile vietnami sõja veteranide probleemid ja ülekohtune käitumine sõjast osa võtnud sõdurite vastu.

Massimeedia kallaletungide viimaseks ohvriks on endine ameerika sõjavägede ülemjuhataja Vietnamis kindral William Westmoreland, keda Ühendriikide televisiooni saatejaam Columbia Broadcasting System (CBS) süüdistas hiljuti selles, et ta on sihilikult ameerika avaliku arvamise mõjutamiseks alahinnanud vaenlase jõudusid Vietnami sõja ajal. 68-aastane erruläinud kindral Westmoreland vastas sellele süüdistusele kohtuprotsessiga, nõudes televisiooni saatejaamalt 120 miljonit dollarit kahjutasu laimamise ja oma nime mustamise pärast. Kindral mainib, et kui kohus talle kahjutasusumma või osa sellest välja mõistab, siis ei kavatse ta seda kasutada oma isiklikkudes huvides vaid annetab raha Vietnami sõja veteranidele.

Televisiooniprogramm, mida kindral Westmoreland peab enda kohta laimavaks, esitati möödunud jaanuaris CBS saatejaama kaudu ning kandis pealkirja: „Arvesse võtmata vaenlane: Üks Vietnami pettus." Saate esitajaks oli CBS-i löökreporter Mike Wallace, kes tuli avalikkuse ette sensatsioonilise teooriaga, et Vietnami sõjakäiku juhtivad vanemad ohvitserid sõlmisid omavahel kokkuleppe vaenlase jõudude kohta tagasihoidlikkude arvude avaldamiseks, et hoida sõda käigus ja mõjutada Ühendriikide avalikku arvamust. Saate vastu esitas koheselt protesti kindral Westmoreland ning isegi ajakirjas TV Guide ilmus artikkel, milles toonitati, et see saade oli vastuolus CBS-i senise kõrge standardiga ja faktide täpsusega.

Kogu lugu on tekitanud Ühendriikide avalikkuses ja eriti massimeedia ringkondades suurt tolmu, kuna kohtuprotsessi arutusel tulevad mängu mitmed põhilised küsimused ja ajakirjanduse põhiprintsiibid. CBS võtab omaks, et saate esitamisel tehti mõningaid vigu hinnangute andmisel, kuid kinnitab, et esitatud süüdistused vastasid faktiliselt tõele. CBS-i esindajad mainivad, et nad on valmis kohtuprotsessil kõigi nende käes olevate vahenditega oma seisukohti kaitsma, kuna mängus olevat „ajakirjanduse iseseisvuse säilitamine".

CBS-i sõjakas hoiak on tingitud kartusest, et Westmorelandile õiguse andmine tembeldab CBS-i valelikuks ning saatejaam kaotab rahva silmis oma usaldusväärsuse. Kindral Westmoreland on aga ilmselt otsustanud kõiki legaalseid vahendeid kasutades astuda vastu sellele laimukampaaniale, millega osa ameerika massimeediast on üle tõrvanud Vietnami sõda ja selle juhte. Kindral Westmoreland üldeb, et ta juhtis seda ebapopulaarset sõda neli aastat ning selle eest on teda sõimatud, teotatud, tema kujusid põletatud ja isegi tema peale sülitatud. Näib, et kindrali kannatuste karikas on lõpuks hakanud üle ajama ja ta on otsustanud sellele pahempoolsetele elementide poolt lansseeritud teotamise kampaaniale seaduslike abinõudega reageerida. Näib tõenäolisena, et see protsess venib väga pikale, kuna kümme aastat on pikk aeg ning nüüd on mõlemal poolel raske kohtulauale panna vajalikke tõendeid ja faktilisi detaile.

☆

Kanada postiametnike kuldsed ajad on tõenäoliselt möödunud. Kui Kanada postiteenindus paar aastat tagasi kroonikompaniiks ümber kujundati, siis lootsid postiteenijate ametiühingu juhid eesotsas sõjaka lahingumehe Jean-Claude Parrot'iga, et nüüd alles hakkab ametiühingute nisu õitsema ja raha hakkab kontrollimatult postiteenijate taskutesse voolama.

Kuid asjad ei kujunenud siiski nii roosiliseks nagu Jean-Claude Parrot ja tema sõbrad seda ette

(Järg lk. 4)

VALVEARST NÄDALALÕPUL

16. ja 17. okt.
dr. A. Mae, tel. 493-7231

23. ja 24. okt.
dr. Leesment, tel. 481-6834.

Andres Küng Rootsi riigipäevaliikme asemikuks

STOKHOLM (EPL) — Möödunud Rootsi valimistel oli mitmeid eestlasist kandidaate, kellest 36-aastane kirjanik ja ajakirjanik Andres Küng valiti folkpartei sedelil riigipäevaliikme asemikuks. Kuna esimene koht sellel sedelil oli praegusel valitsuse liikmel Karin Ahrlandil, siis võttis A. Küng 5. oktoobril osa riigipäeva pidulikust avamisest.

Juba paari nädala pärast peab ta koha loovutama valitsusest lahkuvale Karin Ahrlandile, kuid tulevikus tuleb tal sageli teda jälle asendada.

Peeter Luksep Stokholmis sai kaheksandaks asetäitjaks keskerakonna sedelil, kuid ta vaevalt usub, et saaks kunagi osa võtta riigipäeva tööst.

KÕIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS
H. LATER & CO. Ltd.
"INSURANCE"
1482 Bathurst St., 4 kord
(Bathurst—St. Clair)
Telefon kontoris 653-7815 ja 653-7816

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

kujutasid. Kroonikompaniiks mundetud Kanada Posti juhataja Michael Warren nendib, et postiteenindus ei pääse muidu oma suurtest puudujääkidest kui peab hakkama kokku hoidma. Kokkuhoiupoliitika raamides ei ole mitte ainult likvideeritud rasvaste tasudege ületundide tegemine, vaid Warren ähvardab isegi 1500 ametnikku vallandada kui asi ei parane.

Warreni koht ei ole kadestamisväärne, kuna ta istub mitme tule vahel. Tema esmajärguliseks ülesandeks on Kanada Posti tohutute puudujääkide vähendamine, mis möödunud aastal ulatusid 660 miljoni dollarile. Käesoleval aastal loodab ta puudujääke piirata 400 miljoni dollarile, kuid see on ikkagi veel hirmuäratav summa, pealegi kui arvesse võtta, et puudujääkide esialgne vähendamine on suurelt osalt tingitud postikulude tunduvast suurendamisest.

Kuid Warren ei saa puudujääkide kärpimiseks postikuludele niipea énam juurde panna ja kulude kokkuhoidmiseks tuleb leida teisi teid. Üheks selliseks võimaluseks on Warreni sõnade kohaselt postiteeninduselt „rasva maha võtmine". Kuid see poliitika viib ta paratamatult vastuollu ametiühingu esimehe Parrot'iga, kes varematel aegadel Kanada valitsuse järelandliku poliitika tulemusena tuli igast palgalahingust välja võitjana, organiseerides ühe streigi teise järele, sealjuures ignoreerides ja naeruvääristades isegi Kanada parlamenti.

Warren ja Parrot ei ole veel üksteise ründamiseks mõõka tupest välja võtnud ning on piirdunud seni ainult mõõkade teritamisega. Kuid praegused arengusuunad Kanada postiteeninduses viitavad paratamatult ägedale kokkupõrkele ning on põhjust arvata, et Parrot lahkub seekord võitlusväljalt löödud mehena. Kui kogu Kanada läheb praegu vastu rasketele aegadele ning rangele kokkuhoiupoliitikale, siis ei ole mõeldav, et postiteenindus, vaatamata kõrgetele postikuludele, töötaks sadadesse miljonitesse dollaritesse ulatuvate puudujääkidega — ja seda ainult selleks, et postiteenijate ametiühingu liikmed saaksid suuri palkasid, mis kuidagi ei ole kooskõlas nende tagasihoidliku haridusega ja lihtsa tööga.

AMI

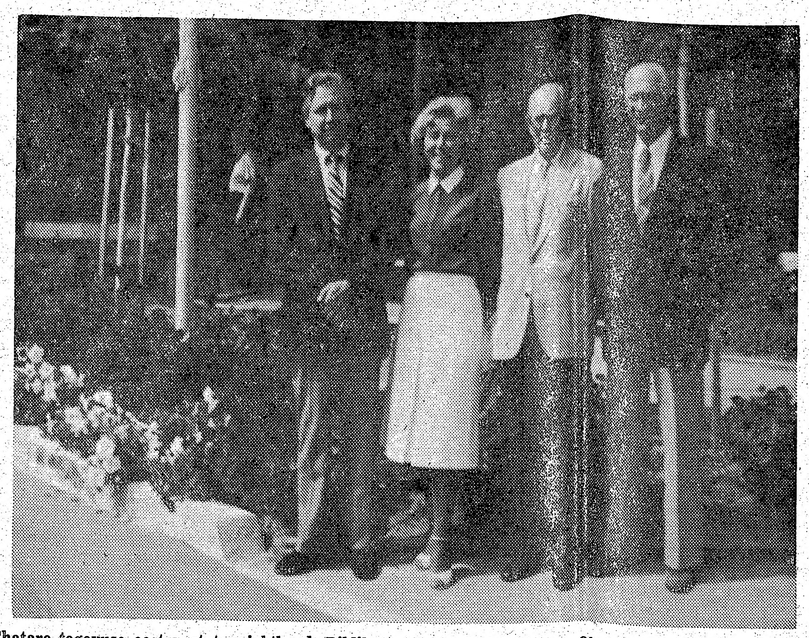

Ehatare tegevuse eest vastutav juhtkond. Pildil vasakult administraator Olev Tralla, abiadministraator Elna Kungla, Eesti Abistamiskomitee esimees, Ehatare ehitaja ja tõeline „peremees" Alfred Sepa ja raamatupidaja Jaan Soots.

Kümme kuud Ehatare ühiskonda

Ehatare pakub eakaile kaasmaalasile koduse elamise

Ligi kümme kuud on möödunud Ehatare puhkekodu avamisest. Missugused on selle elanikud, kuidas nad elavad ja mis Ehatares toimub? Sellised on olnud küsimused, mis vanema põlve eestlasi on eriti huvitanud, kellele hakkab lumerookimine, muruniitmine ja oma maja eest hoolekandmine raskusi valmistama, toidu muretsemine ja keetmine veel peale selle, — tervis pole ka enam suurem asi . . .

Just nende probleemide lahendamiseks loodi Eesti Abistamiskomitee poolt Torontosse, Eesti Kodu kõrvale Ehatare. Kohalik tuntud arhitekt, Guido Laikve kavandite järele kerkis ja sai teoks eestlaste puhkekodu, mis on midagi hotelli ja haigla vahepealset. Elanike vanused kõiguvad 65- ja 96-aasta vahel. Kui ühed võtavad veel osa kaunis elavalt eestlaste üritustest ja organisatsioonide tegevusest väljaspool Ehatare, siis teised enam palju Ehatarest ei lahku, vahest mõnikord külla või sugulaste juurde maale suvitama. Mõnele on liikumisel kepp toeks ja teisel abiks nn. „waker" ehk kõndimise tugi või koguni ratastool, et kergemalt edasi pääseda.

Kuidas elu Ehatares kulgeb? Igal toal on oma vannituba, omaette kontrolliga elektrikütе, mööbel ja riietekapp. Voodipesuga varustatakse Ehatare poolt. Era-telefoni kontakt tuleb tuppa ja samuti TV-kaabel. Voodipesu vahetatakse ja tuba korrastatakse kord nädalas. Oma toas on suitsetamine aga keelatud, seda lubatakse alumisel, samuti teisel ja kolmandal korrusel istumise ja TV-vaatamise saalis. Toitlustus toimub kolm korda päevas söögisaalis.

Ehatares on rikkalik eestikeelne raamatukogu, pudukauplus, käsitöö ja võimlemise ruumid/riistad, juukselõikus ja lokkimine, saal jumalateenistusteks ja muudeks üritusteks,

isetegevuse grupid, saun masseerimise basseiniga, isiklik pesukoda, Eesti Panga vahendus elanikele kaks korda kuus, arstide vastuvõtt kohapeal, õdede abi ja rohtude kätteandmine ning tellimine, muude hüvituste hulgas.

Et anda võimalus eestlastele kohapealse eluga tutvumiseks või ajutiseks puhkuseks, selleks üürib Ehatare välja soovikohaselt ruume öö-päeva või nädala viisi. Ka väljastpoolt Torontot külastavad eestlased on teretulnud ööbima Ehatares. Toidu osas pannakse rõhk euroopa-maitselistele roogadele. Ka elaniku eri-dieeti arvestatakse. Ehatare elanike hulgas on mõned soomlased ja paar lätlast. Samuti mõned teenistujad on soomlased.

USA eestlased, kes soovivad asuda Ehataresse, peavad oma paberid enne korda ajama sealse Kanada konsulaadi kaudu USA-s, mis võtab kuuldavasti 3—4 kuud aega „landed immigrant'i" staatuse saamiseks.

Kui staatus on käes, siis saab siin Kanadas OHIP kindlustuse ja haiglaravi ja arstiabi tasumiseks, samuti Drug Benefit numbri tasuta arstirohtude saamiseks.

Esimesed 12 kuud tuleb küll isiklikult kindlustuse preemia ehk maks tasuda, peale selle aja möödumist valitsus tasub ka selle kulu.

Praegu maksab Ehatares elamine üheisiku toas $650 kuus, soovikorral $7 lisamaks TV kaabli eest. Kaheinimese toas on maks $600 kuus. Tulevast aastast alates tõuseb kuumaks arvatavasti 6% võrra, mis tõstab lisa $36—39 kuus. Ehatare köögileping tõuseb 7,2% võrra inflatsiooni tõttu ja tööliste palgad umbes 6%. Sellele vaatamata teistes, sama kvaliteediga ja teenindusega puhkekodudes on hinnad vähemalt 30% kõrgemad. Et Ehatare võib pakkuda madalamaid hindu, on tingitud sellest, et Eesti Abistamiskomitee ei ole kasutaotlev organisatsioon ja et Ehatare hüpoteek-laen on madalaportsendiline. Siiski on Eesti Abistamiskomiteel Ehatare käigushoidmine küllaltki suur ja kulukas ettevõte. Töökoormus ja juurdemaks Ehatarele on üsna tunduv isikute arvel, kel ei ole muud sissetulekut kui riigipension. Eesti Abistamiskomiteel on tulevikus kavas lisatoetuste taotlemine.

Mis võiks juhtuda inimestega tervislikult, kes on juba Ehatares Et Ehatarel ei ole „nursing home" luba, siis ei tohi vastu võtta kaasmaalasi, kes vajavad pidevalt vastavat ravi ja järelevaatust. Sellepärast ei tohiks viivitada otsusega Ehataresse asumiseks.

Kui aga isik, kes on juba Ehatares, haigestub või vajab akuutset ravi, saadetakse ta paranemiseks haiglasse, kust ta jälle Ehataresse tagasi tuleb, väljaarvatud tõsisema halvatuse või muu alaliselt voodisse jäämise põhjusel.

Siis haigla toimetab ta edasi kroonilise haigete raviasutisse, kus toimub täielikum ja pidev sellekohane hooldamine.

Me teame, et elukoha vahetamine vanemas eas on raske otsus, aga Ehatare kodune miljöö kaasmaalastele ja pakutavad hüved ning teenindus peaks selle otsustamise hõlpsaks muutma, ütlevad Ehatare juhtkonna liikmed.

RATAS OPTIK
TELEFON 465-6251

247 Danforth Ave., Toronto, Ont. M4K 1N2

SOOVITAME PRILLE PARIMAS KVALITEEDIS
KÄEKELLADE MÜÜK JA PARANDUSTÖÖD
TÄIDAME KODUMAISEID PRILLIDE RETSEPTE

Family Trust
FAMILY TRUST CORPORATION REALTOR
1052 KINGSTON RD., SCARBOROUGH, ONT.
Olen kaasmaalaste teenistuses selle firma juures kinnisvarade agendina. 50 kontorit Torontos ja lõuna Ontarios.
VICTOR LIBE
TEL. KONTORIS: 694-3336
KODUS: 488-0129
KINNISVARADE VAHENDUS!

Norra medal eesti meremehele

Norra saatkond Stokholmis on asunud välja jagama sõjamedaleid nendele meremeestele, kes elavad Rootsis ja teenisid ajavahemikus aprillist 1940 kuni detsembrini 1945 laevadel, milliseid kasutas Norra eksiilvalitsus Londonis transportide korraldamiseks nn. Notrashiplaevastiku näol.

Norra vabadussõjast osavõtumedali saajate hulgas Rootsis on ka eesti meremees Johan Tammgren (end. nimega Kornblom), kes on sündinud 1908 Vormsis ja sõitis sõja ajal liitlaste poolel merd, jäädes pärast sõda elama New Yorki. Kui aga selgus, et ta vend Andres ja teised perekonnaliikmed on Eestist Rootsi pääsenud, tuli ka tema Stokholmi aastal 1946 ja jäi elama Johanneshovi.

Ülikoolide lõpetajaid

Syracuse ülikooli School of Management Syracuses, N.Y., lõpetas magistrikraadiga finants erialal Enn Künnapas (EÜS). Ta töötab New Yorgis Marine Midland pangas „management associatena".

Potsdami kolledzhi juures asuva Crane muusikakooli lõpetas B. Muskraadiga ja kiituskirjaga Kristina Vaska (Korporatsioon Fidentia). Lõpetaja peaaladeks olid tshello ja muusika-pedagoogika. Ta jätkab õpinguid magistrikraadi saavutamiseks tshello alal Põhja-Illinoisi ülikoolis. Lõpetaja on prof. dr. chem. Lauri Vaska tütar.

Ohio State University Columbuses, Ohio, lõpetas BS kraadiga majandusteaduskonnas finantsalal Ingrid M. Vare. Üliõpilasena võttis ta osa reast eriringide tegevusest, kuulus ülikooli „Lacrosse" naiskonda ja Sorority Chi Omega liikmeskonda, olles selles pikemat aega laekuriks. Väljapaistvate õppetulemuste ja organiseerimisvõimete eesti sai ta ülikoolilt kõrgeima auhinna. Ta asus tööle Bostoni.

GM
REIN KOPPEL
CHEVROLET • OLDSMOBILE
ROBERTSON MOTORS LTD.
1555 DANFORTH AVENUE
TORONTO, ONT. M4J 1N7
TELEFON 466-1135

Toronto Eesti Ühispank
958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6
Ühenduses on jõud!
Odavad laenud kaasmaalastele
Informatsiooniks helistada: 465-4659

EESTI ALUMIINIUM KOMPANII
Akende asendamine thermo-akendega. ★ 5-tollised veerennid kuues värvis. ★ Räästaaluste katmine.
Keldriakendele sissemurdmise vastu metallkaitsed.
Tasuta hindamine. Helistage: töökoja tel. 832-2238 kodus 769-0932
OSSO Investments Inc.,
10335 Keele Str., Maple, Ontario L0J 1E0

● Praost E. Kiviste, kes pidas jumalateenistuse Melbourne'is õpetaja A. Meeksi asemel pühapäeval, 14. märtsil, tõi kaasa osalt häid ja osalt kurbi uudiseid. Hea uudis on, et õpetaja Aadu Meeksi, kes oli viimaste Eesti Päevade ajal raskesti haige, on paranemas. Ta peab küll veel mõneks ajaks haigemajja jääma, aga ta on hästi paranenud. Kurb uudis on, et õpetaja Meeksi on oma koguduse juhatusele ametlikult teatanud, et ta lahkub koguduse õpetaja kohalt 31. märtsist k.a. Kogudus on lahkuvale õpetajale tänulik rohkem kui kümneaastase ustava teenimise eest.

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$45.—	$55.—
Poolaastas	$24.—	$29.—
Veerandaastas	$13.—	$15.—

KIRIPOSTIGA + SAATEKULU

	Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
aastas	$49.— + $39.—	$44.—
poolaastas	$26.— + $19.50	$22.—
veerandaastas	$14.— + $ 9.25	$11.—

VÄLJASPOOL KANADAT ja USA-d:
LENNUPOSTIGA aastas $49.—, poolaastas $26 ja veerandaastas $14.— + SAATEKULU — aastas $66.—., poolaastas $33.— ja veerandaastas $16.50
Aadressi muudatus 50 centi. Üksiknumbri hind 60 centi
Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"
Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
1955 Leslie St., Don Mills, Ont. M3B 2M3

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates ..... 19..... Tellimise katteks lisan $..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi .....
Aadress .....
.....
.....
.....

Lugupeetud seltsi liiget

ELMAR SIIVIK'ut

mälestab kurbuses

TORONTO EESTI SELTS

Lahkus ustav seltsiliige

ELMAR SIIVIK

Mälestab

HIIDLASTE SELTS

Kauaaegset head sõpra

ELMAR SIIVIK'ut

mälestavad kurbuses

AINO ALMER
META ja ANTS LAANE Vancouveris

Mälestan kurbuses

ELMAR SIIVIK'ut

AIME AIMRE

Avaldame kaastunnet SELMA'le ja LY'le abikaasa ja isa

ELMAR SIIVIK'u

lahkumise puhul

Mälestavad

LARISSA MEEMAN abikaasaga
MARINA PFLUG abikaasaga

Head kauaaegset perekonnasõpra

JÜRI UUSLAND'i

mälestab leinas ja avaldab kaastunnet abikaasale pojaga

ADELE KELEMIT

Armast ema ja vanaema

HILDA RÕKS'i

mälestavad tema esimesel surma aastapäeval, 17. oktoobril 1982

TÜTAR ja TÜTRETÜTRED

Endist kaasametnikku ja kauaaegset perekonnasõpra

KRISTJAN LOOR'i

surnud USA-s

mälestab leinas

ERNST SAAK perekonnaga

PIKA RASKE HAIGUSE JÄRELE SUIKUS IGAVESELE UNELE ARMAS ABIKAASA, EMA JA ÕDE

ALVINE NÕMM

Neiuna Leht
Sündinud 12. septembril 1901 Pihtla vallas, Saaremaal
Surnud 5. oktoobril 1982 Torontos

Mälestavad sügavas leinas

abikaasa AUGUST
tütar HELJU perekonnaga
õde ALISE SÜLD perekonnaga

„Õndsad on need surnud, kes
Issandas surevad!"

Armast koguduseliiget

ALVINE NÕMM'e

mälestab jällenägemise lootuses

„Suurel Hommikul
näeme jälle . . ."

TE BAPTISTI KOGUDUS

Kauaaegset head perekonnasõpra

OLEV TENNOLA't

sündinud 4. juunil 1909 Tartus
surnud 9. oktoobril 1982 Ohios

mälestab leinas

perekond E. KUUTMA

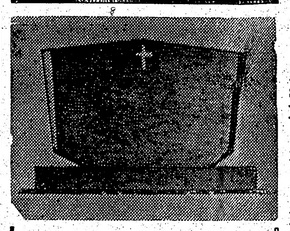

HAUAKIVID
Eesti ettevõte
YONGE MEMORIALS LTD.
2044 Yonge St. Toronto,
Ont. M4S 1Z9
(Davisville & Eglintoni vahel)
Tel. 487-2147

Leinateateid

Sydneys, Austraalias, suri 23. juulil Helene Kutsar neiuna Uusai, sündinud 30. jaanuaril 1887 Eestis.

Stokholmis suri 12. augustil Väino Laas, sündinud 27. märtsil 1916 Märjamaal.

USA-s suri 8. juulil Tiit Andres Kokker, sündinud 25. veebruaril 1935 Tallinnas.

Uppsalas suri 7. augustil Hildegard Nõmmik, sündinud 29. mail 1890 Vigalas.

Stokholmis suri 9. augustil Liida Teller-Toome, sündinud 5. detsembril 1921 Kihelkonnal.

Lundis suri 13. augustil Meta Urblepp, sündinud 18. veebruaril 1902 Tallinnas.

4812 YONGE STREET
(Sheppardi lähedal) **221-1159**

S. R. KANE
Funeral Directors

WILLOWDALE ONTARIO

---

362 Danforth Ave.
Toronto, Ont.
M4K 1N8

GARDENIA
FLOWERS & GIFTS

Tel. 466-1951 või 466-1502

Värsked ja esmaklassilised lilled igaks sündmuseks.
Kunstlikäsitöid kinkideks: ehted, merevalk, nahktööd, puunikerdused, keraamika.

Räägitakse eesti, läti ja inglise keelt.

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunenud

MATUSEMAJA

Matusemaja on üle 115. aasta teeninud Metropolitan Torontot sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja külluldaselt parkimiseruumi.

Väärikas teenimine

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOMES LTD.

T. L. MORRISON — Funeral Director

467 Sherbourne St., Toronto, Ont. M4X 1K5
Telefon 924-1408

Teadaanne pensionäridele

Sügishooaja esimene koosviibimine toimub neljap., 21. oktoobril kell 2.30 p.l. Eesti Maja suures saalis. Klubi liikmed külalistega teretulnud!

Juhatus

Kanada lõikustänupüha saates eesti muusikat

Kanada CBC lõikustänupüha raadiosaates, kus esitati mitme rahva muusikat, kus teemaks oli selle päeva lähedane tegevus, esitati pärast Anton Dvoraki „Uue maailma" osa kaks eesti laulu, rahvalaulud „Lõikuselaul" ja „Sirisege sirbikesed", mis oli sisse mänginud Eesti Raadio Orkester Jüri Variste juhatusel.

Kirikumees võttis omaks natsisidemed

DETROIT — Rumeenia ortodoks-kiriku peapiiskop Valerian Trifa võttis omaks, et ta oli kaastegev natsistliku Raudkaardi tegevuses, mida nimetatakse vägivaldseks, fasistlikuks ja anti-semiitlikuks. Talle anti korraldus 60 päeva jooksul USAst lahkumiseks. Kuuldavasti ta on valinud uueks elukohaks Shveitsi.

KIRIKUD

E.E.L.K. PEETRI KOGUDUS
317 Mt. Pleasant Rd. Toronto
Ont. M4P 2L1.
Praost Andres Taul. Tel. 483-4103
Tel. kirikus 483-5847
Organist dr. Roman Toi

Pühap., 17. okt. kell 11 homm. õp. Andrse Tauli INTRODUKTSIOON (õpetaja koguduse peale õnnistamine). Teenivad piiskop Karl Raudsepp, dr. Jaak Taul ja õp. Juris Cailitis. Laulavad noortekoor Lootus ja Cantate Domino, kohvilaud, ingliskeelne sektsioon ühineb selle jumalateenistusega. Pühapäevakool ja leerieelsed.

Esmasp., 18. okt. JUMALATEENISTUS EHATARES kell 7 õ. Jutlustab külaline dr. Jaak Taul, Inglismaalt.

Pühap., 24. okt. kell 11 homm. LEERI avajumalateenistus. Solist Estra Väli-Toompuu. Leerilapsi palutakse õpetaja juures või kantseleis registreerida. Piiblitund kell 10 homm. Pühapäevakool. Ingliskeelne jumalateenistus kell 9.30 homm.

Pühap., 24. okt. kell 4 p.l. LEMBIT AVESSONI KONTSERT.

Pühap., 31. okt. kell 11 homm. USUPUHASTUSPÜHA JUMALATEENISTUS. Laulab Cantate Domino.

Pühap., 31. okt. INGLISKEELSE SEKTORI 25 a. JUUBELI-JUMALATEENISTUS kell 2 p.l. Muusikaline osa, kohvilaud. Kõik endised õpetajad on kutsutud pidulikust jumalateenistusest osa võtma. Jutlustab A. Taul.

Koguduse kantselei on avatud teisip. 10.00—18.00 ja neljap. 12.00—15.00.

Õpetaja kõnetunnid: kolmapäeval 9.30—2 p.l., neljapäeval 6—8 õhtul.

TORONTO KOLMAINU EESTI EV.-LUT. USU KOGUDUS
Kirik: 619 Sherbourne St., Toronto (Sherbourne'i allmaa jaam on kiriku kõrval).
Õpetaja O. Gnadenteich
112 Fallingbrook Rd.,
Scarborough, Ont.
Telefon 698-7977 või 766-7853
Kantseleis, telefon 921-9417.

JUMALATEENISTUS on pühap., 17. okt. kell 1.30.

USUPUHASTUSPÜHA jumalateenistus on pühap., 31. okt. kell 1.30.

Kõnetunnid on iga kuu teisel esmaspäeval kella 6—8 kiriku kantseleis.

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS
383 Jarvis St., Toronto,
Ont. M5B 2C7
Õpetaja Udo Petersoo
3714 Beechollow Cr.
Mississauga, Ont. L4Y 3T2
Tel. 624-6128, kirikus 923-5172

Pühap., 17. okt. JUMALATEENISTUS ja pühapäevakool kell 11 homm. Pärast jumalateenistust käsitööring.

Pühap., 24. okt. LÕIKUS-TANUPÜHA JUMALATEENISTUS ja pühapäevakool kell 4 p.l.

Pühap., 31. okt. JUMALATEENISTUS ja pühapäevakool kell 11 hommikul.

Kiriku koori harjutused igal esmaspäeval kell 7 õ. kiriku ruumes. Kogudus ja õpetaja kutsuvad uusi liikmeid ühinema kooriga.

ÕPETAJA KÕNETUNNID kiriku kantseleis teisipäeviti 5—7 õ., neljapäeviti 6—8 ja pärast igat jumalateenistust.

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS
562 Jones Ave., Toronto, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.
Toronto, Ont. M4K 1V5
Tel. 463-6223

Pühapäeval, 17. oktoobril kell 11 hommikul lõikus-tänupüha JUMALATEENISTUS. Lauluettekanded. Kõneleb jutlustaja E. Saraoja. Pärast jumalateenistust koosviibimine kohvilauas. Kõik kutsutud!

TORONTO EELK JAKOBI KOGUDUS
Kirik: Redeemer Luteri kirik,
(Bloor ja Indian Rd.)
Õp. T. Nõmmik, 501 Davisville Ave., Toronto M4S 1J2. Tel. 483-2478 ja 1-527-0410.

Pühapäeval, 17. okt. kell 17.00 LÕIKUS-TÄNUPÜHA ja Koguduse XXXI aastapäeva JUMALATEENISTUS. Pühapäevakool.

Opetaja kõnetunnid: igal neljapäeval kell 18.00—19.30 omas kodus. 501 Davisville Ave., Toronto 19.30 Hamiltoni kiriklas, 3 Maplening igal esmaspäeval kell 18.00—side Ave., Hamilton, tel.: 527-0410.

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS
Immanueli kirik,
21 Swanwick Ave.
Jutlustaja Allan Laur,
72 Appleby Cres.
Markham, Ont. L3R 4L2
Tel. 477-6248

Pühap., 17. okt. kell 2 p.l. pühapäevakool lastele ja täiskavanuile. Kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS, kõneleb Allan Laur, trio — Aili, Rael ja Silvia.
(Buss Eesti Kodust kell 1.30 p.l.)
Kell 6 õ. INGLISKEELNE JUMALATEENISTUS.
Kolmap., 20. oktoobril kell 7 õ. palveõhtu.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
36 Bards Walkway,
Willowdale, Ont. M2J 4T9
Tel. 499-6488.
„VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 3 p.l. WHLD 1270 kc.

Kolmapäeval, 13. okt. kell 7.00 õ. kõneleb E. Toompuu teemal: „Õnnistus".

Pühapäeval, 17. okt. kell 10.15 homm. PÜHAPÄEVAKOOL, kell 11.00 homm. JUMALATEENISTUS, kõneleb K. Raid, segakoor.

Kell 6.00 õ. VALISMISJONI-ÕHTU, kõneleb misjonär Fred Peipman, solist H. Piil, flöödi-duett.

Loenguõhtu Montrealis

Eesti Naisselts Montrealis korraldusel toimub neljapäeval, 21. oktoobril Montreali Jaani koguduse seltskondlikes ruumes referaatõhtu.

Kogunemine kohvitassi juures kell 6.45, kava algus kell 7.30.

Kõneleb Urve Riga-Braun Wermonthist, USA-st, teemal: „Shabloon-kunst". Slaidid. Kõik teretulnud!

Soomepoisid korraldasid omavahelise kokkutuleku relvavenna Rain Rebase külaskäigu puhul, kus vesteldi sõjaveteranidele ravi saamise võimalusist Soomes ja muudest mälestusist. Pildil esireas vasakult J. Vihma, E. Valk, T. Vellend, klubi esimees E. Marten, juhatusliige P. Toomsalu, V. Salo ja kunstiteadlane R. Rebas, seisavad A. Tamm, A. Luik, L. Tiido ja H. Oja. Foto: Vaba Eestlane

Eesti Sihtkapital Kanadas

Annetused, testamendi-pärandused ja mälestusfondid on tulumaksuvabad. Suunake oma annetused noortele ja teistele eesti organisatsioonidele

Eesti Sihtkapital Kanadas

kaudu tulumaksuvaba kviitungi saamiseks. — Eesti Maja, 958 Broadview Ave, Toronto, Ont. M4K 2R6

VAIPADE KEEMILINE PUHASTUS

„stainguard" hinna sees

Elutuba, söögituba ja koridor

(Ka mööbli puhastus)

Peeter Valing

Tel. 690-4961

ALVIN ELECTRONICS

Seame sisse

VARGUSE ja TULE HÄIRESÜSTEEME

Tasuta kalkulatsioon

Tel. 261-7698

KAI KÄÄRID

MAALID MÜÜGIL suures valikus. Helistage ette 225-5595.

390 Princess Ave., Willowdale

Kuningliku Kunstiakadeemia juures tegutseva kunstiülikooli õpilaseks võeti tugevas konkurentsis vastu eesti neiu Kaari Bie Erenurm Stockholmist. Ta alustab õpinguid kunstiülikooli graafika-liinil.

ESTO MUTUAL FUND, LTD

Aktsia hind kolmap., 6. okt $10.81

Toronto, Ont. M5H 1J8
145 King St. W., Room 1900

Telefon päeval 364-1131
õhtul 925-6812

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA

Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.

M. WAYNE HAMILTON
(lõunapool Eglintoni)
Funeral Direktor

733 Mount Pleasant Rd.

Helistada tel. 489-8811 ● 489-8062

TEADAANNE

„VABA EESTLASE" kalendri koostamisel on igal aastal olnud suuri raskusi seltskondlikkude organisatsioonide, noorte organisatsioonide, koolide, kirikute jne. aadressidega, mis sageli muutuvad ja kalendrisse sattuvad vale aadressid. Selle väärnähte kõrvaldamiseks paluvad kalendri koostajad kõigil nendel eesti institutsioonidel, kes soovivad oma aadresse „VABA EESTLASE" TÄHTRAAMATUS avaldada, saata need „Vaba Eestlase" toimetuse aadressil: Vaba Eestlane, 1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3. Aadressid palutakse saata hiljemalt 31. oktoobriks. „Vaba Eestlane" ei vastuta iganenud aadresside osas.

Poliitvangide perekondadele saadetud pakid tagastatakse

Eesti Vangistatud Vabadusvõitlejate Abistamiskeskusele on viimase poole aasta jooksul saabunud teateid poliitvangide perekondadele saadetud toetuspakkide tagastamisest nii okupeeritud Eestist kui ka mujalt N. Liidust. Mingit seaduslikku alust paki tagasisaatmisel saatedokumentides ei osutada, pakile on ainult kleebitud prantsuskeelne sedel: „Tagastatakse. Keelatud tolli poolt." Pakkide saatmist vahendavad firmad on ka saanud hoiatusi, et teatud aadressidel saatmine enam ei ole lubatud.

Pakikeeld on näiteks kehtestatud Mart Nikluse emale Alfriede Niklusele Tartus, Kalju Mätlikule Tallinnas, Erik Udamile Jänedal ja isegi Jüri Kuke lesele Silvi Kukele ja lastele Tartus — kaks orbu ei tohi enam saada kingitusi välismaalt.

Nüüdsest kätte makstes poliitvangide perekonnaliikmeile ja vabanenud poliitvangidele, rikub KGB ja tolliametkond taas N. Liidu seadusi ja rahvusvahelist postikonventsiooni.

Ei ENSV tsiviilkoodeksis ega teistes seadustes ja määrustes ei ole reegleid, mis lubaks niisugust kodanike diskrimineerimist.

Seepärast ka tagasisaatjad ei näita, missugune tollikontor otsuse on teinud. Salaukse taga tegutseva asutuse otsuse peale ei saa ju edasi kaevata.

Ei ole õige jätta sellise omavoli peale reageerimata. Soovitame kõigil toetuspakkide saatjail, kellele saadetis on tagasi tulnud, esitada taotlus asukohamaa postiministrile või postivalitsuse peadirektorile, et ta esineks protestiga nõukogude võimude omavoli vastu. Tuleb aru pärida ka nõukogude ametiisikuilt ja delegatsioonide juhtidelt ja pöörata ka ajakirjanduse tähelepanu okupatsioonivõimu omavolile.

Uus valitsus Lääne-Saksamaal

Helmut Kohli valitsus täidab lepinguid N. Liiduga

BONN — Lääne-Saksamaal astus uus kantsler Helmut Kohl ametisse ja uus valitsus vannutati möödunud esmaspäeval. Üheks tema esimeseks ütluseks oli, et ta jääb N. Liidu gaasijuhtmestiku kokkuleppe juurde, aga tema valitsus ei tekita samasugust olukorda järgmine kord ilma USA-ga enne asja arutlemast.

Esialgul H. Kohl kritiseerib eelmise kantsleri valitsust, kes laskis tekkida vahekorras USA-ga irriteerivaid olukordi ja laskis samal ajal vahekorra N. Liiduga muutuda liiga lähedaseks. Aga ta jääb eelmise valitsuse 13-aastase ida-poliitika juurde, kuid ta tahab olla selles koostöös kriitiliseks partneriks, kes nõuab et Ida-Saksamaa kommunistlik rezhiim lakkaks tulistamast neid, kes katsuvad pageda läände.

Kohl ütles, et ta on alati olnud vastu gaasijuhtmestiku kokkuleppele, millega on kahjustatud sidemeid USA-ga. Ta oli seda ka isiklikult USA-s olles öelnud sealseile riigimeestele.

Kuid Lääne-Saksamaa tahab täita oma lepinguid ja saata varustust N. Liitu.

Kuid tulevikus arutleks ta selliseid kokkuleppeplaane enne USA-ga, sest ameeriklased peavad teadma, et neil on lojaalseid sõpru Lääne-Saksamaal.

Esimese sammuna uus kantsler ja välisminister Hans-Dietrich Genscher lähevad Prantsusmaale president Francois Mitterrandiga läbirääkimistele.

Kohl ütles siiski,

et ta ütleb tere tulemast ka Ida-Saksamaa kommunistlikule partei juhile Erich Honeckerile esimesel heal võimalusel.

Juba eelmine kantsler Schmidt külastas möödunud aastal Ida-Saksamaad ja tehti kokkulepe, et Honecker teeks ka vastukülaskäigu.

Vaatlejad usuvad siiski, et Kohli valitsusel on lähemail kuudel liiga palju tööd riigi sisepoliitiliste ja majanduslike asjadega, mistõttu välissuhted jäävad väheseks.

Kohl hoiatas läänesakslasi oma esimeses televisiooni-intervjuus,

et riik läheneb perioodile, mis nõuab igalt rihmapingutamist ja tuleb leida uusi moraalseid ja vaimseid väärtusi,

nagu need, mis viisid Lääne-Saksamaa jõukusele II maailmasõja järgseil aastail.

Rootslased...

(Algus lk. 1)

miljonit dollarit suurema kulutuse riigikaitseks. Kuid see on väga väike võrreldes admiralide nõudmistega. Palme valimine ja väga tõsine majanduskriis ei andvat suuremat võimalust.

Venelased ei pea Rootsit nagunii neutraalseks, kuna USA sõjalaevad teevad selle sadamaisse külaskäike.

Samuti kahtlustavad venelased, et Rootsi annab NATO-le tähtsat informatsiooni N. Liidu laevade liikumisest Läänemerel,

mida rootslased pole ka kunagi eitanud.

Palme on lubanud tundmatu allveelaeva purustada kildudeks, kui seda ei suudeta välja meelitada. Kuid rootslased ei pane suurt rõhku kogu vahejuhtumile, kui samal ajal nende krooni devalveeriti 16%, tõsteti makse ning külmutati palgad ja hinnad, viimased on juba niigi kõrged.

Möödunud esmaspäeval teatati Rootsi ülemjuhatuse poolt, et võõras allveelaev, mida praegu kaks nädalat on jälitatud võib olla põgenenud.

Kindral Lennart Ljung lisas, et allveelaev võis juba enne lahkuda, kui alustati süvaveepommidega selle pinnale sundimist.

Aga allveelaev võivat ka alles olla fjordi püünistes. Vähemalt kord see on katsetanud tõsiselt läbi allveelaevade vastase võrgu tungida.

Selletõttu Rootsi laevastik jätkab otsimist samase intensiivsusega. Kui laev on lahkunud, siis võis see lahkuda juba 1. oktoobril või 5. ja 7. oktoobri vahel, kui laevastik tulistas süvaveepommidega. Kindel on, et üks allveelaev on olnud püünistes. On olemas ka väike võimalus, et allveelaev on vigastatuna või tühjade patareidega merepõhjas, kuna ühel päeval märgati veepinnale tõusvat õhumulle.

Üks N. Liidu spionaazhilennuk Iljushin-38 on risti-rästi lennanud Läänemere kohal, püüdes saada kontakti Stokholmi lähedal püünistesse sattunud allveelaevaga, näidates erilist huvi just selle piirkonna vastu.

Rootslased olevat pannud käiku segamisjaama, et vältida sideme pidamist lennuki ja allveelaeva vahel.

Rootsi kaitseministeerium pole seda teadet kommenteerinud ega kinnitanud.

FLORIDA

Silver Spring Shores

Kanada raha on kruntide ostmisel võrdne

¼-aakrilised ilusad kasvavate puudega krundid alates $7900. Lahtine „mortgage", intress ainult 8%. Külastage meie $34.990 eraldiseisvat 2 mag.toaga, garaashiga maja (mitte mobiilne).

Lähemaks inf. hel.

TOOMAS MANKIN
759-1191, kodus 447-2017

Näitame teile meelsasti filmi, kas teie kodus või kontoris.

Florida Sunburst Corp.
R. E. Broker

Ask for and read carefully the prospectus relating to this offering.
0A-26-174-81

OVER 50 YEARS OF GM SALES AND SERVICE

HOGAN GM

Chev Olds Limited

5000 Sheppard Ave. E., Scarborough, Ont. M1S 4L9

PAUL JUTTUS
Müük ja rentimine
Tel. 291-5054, kodus 423-5716

Alcan Building Products Authorized Dealer — ALCAN

VIHMAVEERENNID JA TORUD ALUMIINIUM AKNAD JA UKSED TÄASTAALUSED JA PAIKESE VARJUD

20 AASTA GARANTII

LÄTI ETTEVÕTE

Century Aluminum Installers

2226 Dundas St. W. Toronto, Ont. M6R 1X3
Telefon 534-2864

Omanik ARTURS MIME

Võtke ühendust firma omanikuga. — Ei mingit vahemeest.

Hillside Bakery and Delicatessen

2851 LAWRENCE AVENUE E. Tel. 261-2238
(Hillside Plaza, Brimley nurgal)
Omanik Ake Saarinen

Värsked saadused iga päev — Kõik delikatessid saate meilt

Ari avatud: teisip., kolmap. ja neljap. 9—6, reedel 9—7, laup. 9—4. Esmasp. suletud.

SOOJAVEEKÜTTED

☆ Uued ja parandamine ☆ ÕLI ja GAASIAHJUDE vahetamine ☆ Kasutage riiklikku toetust ☆ Veetorude parandamine. ☆ Mõõdukad hinnad, oskustega töömehed.

ROLAND KULLIK Tel. (416) 275-1280

NÜÜD ON AEG KORRALDADA

PUHKUSREISE LÕUNASSE

Aino Kaing

Telefon 757-5080

THE FINNISH PLACE TORONTO

The Finnish Place

5463 Yonge St. Willowdale M2N 5S1
(Finchi lähedal) — Tel. 222-7575

Soome delikatess-, pagaritoodete- ja kinkeäri

VÄLJAMÜÜK REMONDI PUHUL
20—35% HINNAALANDUST

KLAASKAUBAD, KÜÜNLAD, SERVIISID, LAUDLINAD J.M.

Avatud esmasp., teisip., kolmap. 9—6; neljap, reedel 9—8; laup. 9—4

KORSTNAPÜHKIJA

Kaminad, ahjud ja õliküttед soome riistadega, soome viisil

KALEVI SEPPA
National Quality Chimney Cleaning Co.
500 Dawes Road, Suite 610
Toronto, Ont. M4B 2B1, tel. 752-9878

EESTI EHITUSETTEVÕTE

Elumajade ja suvilate remont, juurdeehitused ja teisi väikseid ehitusi

HANUMAN — Tel. 282-0469 või 651-1943

HONEST PAINTER,

ceramic tile, paper, plaster patches, stucco and dry wall.

Messages after five

276-7284

SPORT

Euroopa Meistrivõistlused Ateenas

Ateenas toimusid 13. kergejõustiku Euroopa Meistrivõistlused (EM) uhiuuel 80.000 pealtvaatajat mahutaval staadionil, mida kreeklased nimetavad olümpiaareeniks, lootes et olümpiamängude 100. aastapäeva märkivad 1996. aasta mängud antakse Ateenale. Seekordsel EM-l tuli jagamisele 41 medalikomplekti, rohkem kui kunagi varem. Kava oli täiendatud naiste aladega, seekord ka naiste maratonjooksuga. Võistlejate hulgas oli 11 EM võistluste rekordi omajat.

Avapäeval toimunud naiste kuulitõukel tuli meistriks idasakslanna Ilona Slupianek 21.59-ga. Ka teised kuus said tulemuse üle 20 m. 10.000 m jooksus võistles kaasa Toomas Turb, kes jäi 15. kohale. Kuldmedali võitis itaallane Alberto Cova ajaga 27.41,03, kuna soomlane Martti Vainio jäi ajaga 27.42,51 kolmandaks.

Meeste odaviskes võistles kaasa eestlane Heino Puuste, tänavune Eesti rekordi parandaja. Üle 80 m viskasid 12 meest.

Heino Puuste viskas esimese viskega 89.56 ja juhtis hulk aega võistlust, kuni viiendal viskel 20-aastane idasakslane Uwe Hohn saavutas 91.34.

Soomlasist jäi A. Härkönen 86.76-ga viiendaks ja A. Toivonen 84.34-ga seitsmendaks.

Naiste kaugushüppes tuli Euroopameistriks rumeenlanna Valeria Ionescu 6.79-ga, ka teiseks tuli rumeenlanna. Naiste 100 m jooksu võitis idasakslanna Marlies Göhr ajaga 11,01, meestest tuli esimeseks samal distantsil idasakslane Frank Emmelmann 10,21. 20 km käimises tuli meistritiitli omajaks hispaanlane J. Marini 1:23.43.

Naiste 800 m jooksus võitis venelanna O. Minejev ajaga 1.55,41, meestest läänesakslane H. P. Ferner, aeg 1.46,33; kolmandaks tuli soomlane J. Härkönen 1.46,90. 200 m jooksus võitis naistest idasakslanna B. Wöckel 22,04, meestest O. Prenzler 20,46,

naiste odaviske kreeklanna A. Verouli 70.02, kuna eesti-soomlannast maailmarekordi omanik Tiina Lillak saavutas 66.26.

Meeste 400 m jooksus võitis läänesakslane H. Weber 44,72. Teivashüppes võitsid venelased kaksikvõidu, A. Krupski ja V. Poljakov said mõlemad 5.60. Kaugushüppes võitis idasakslane Lutz Dombrowski 8.41, teiseks jäi hispaanlane A. Corgos 8.10. Kuulitõuke võitis Udo Beyer tulemusega 21.50.

Tähelepandavamaks osutus, et EM-l tehti ühe päevaga kolm maailmarekordit.

Rekordite sarja avas 1957. a. sündinud Marita Koch, kes oli 1978. a. 400 m maailmarekordi viinud 48,94-ni ja aasta hiljem 48,60-ni.

Ueuks, Ateenas tehtud rekordiks tuli 48,15, mis oli talle eneselegi üllatuseks.

Naiste kõrgushüppes viis maailmarekordi 2.02-le sakslanna Ulrike Meyfarth, Müncheni mängude 16-aastane üllatusvõitja. Meyfarth alustas 1.80-st ületades selle ja kõik järgmised kõrgused esimesel hüppel kuni saavutas uue maailmarekordi.

Kolmanda maailmarekordi tegi inglane Daley Thompson, saavutades 8744 punkti. Juba maikuul saavutas ta uueks maailmarekordiks 8704, mille aga ületas 2 m pikk ja 100 kg raskune läänesakslane Jürgen Hengsen, kelle tulemuseks oli 8723.

Ateenas oli mõlemate vahel eriti pingeline võistlus, esimesel päeval juhtis Thompson 4549 punktiga Hingseni 4435 vastu.

Ka teisel päeval ei kaotanud Thompson juhikohta, kuid ühekssanda ala järele juhtis Thompson 237 punktiga, mis aga viimasel alal 1500 m jooksu järel vähenes 226-le. Lõpptulemuseks Thompsonil 8744, Hingsenil 8518.

Üksikalad võrreldüna: 10,51 — 10,74; 7.80 — 7.58; 15.44 — 15.52; 2.03 — 2.15; 47,11 — 48,09; 14,39 — 14,61; 45.48 — 44.74; 5.00 — 4.80; 63.56 — 60.42; 4.23,79 — 4.15,13.

Eurooparekordi saavutas Harald Schmid 400 m tõkkejooksus tulemusega 47,48; endine oli 47,85.

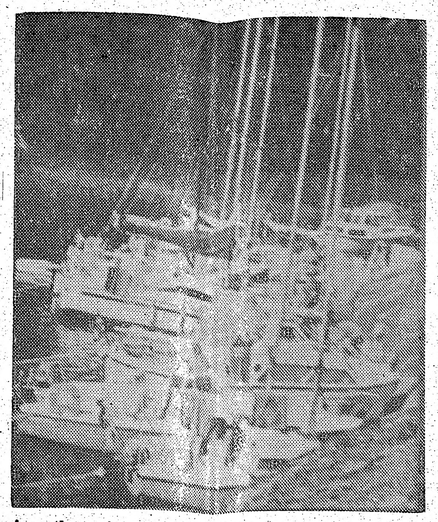

Stokholmi eestlaste jahtklubi „Nautic" on eesti organisatsioonide peres üks kiiremini kasvavaid. Jahtklubi suurürituseks oli väljasõit 30. juulist 1. augustini St. Halholmi saarele, millest võttis osa 22 paati 79 purjetajaga. Pildil vaade eestlaste laevastikule.

Veel 13-st kaduma läinud sõdurist

Vaba Eestlane avaldas oma 20. juuli numbris artikli 13 eestlase kohta, kes saadeti Soomest langevarjuritena N. Liidu rinde taha. Sellele on lisaks Erich Karjel saanud Eesti Päevalehe katke L. Mäkelä teosest „Fjärrpatrullen" (Kaugpatrull), milles kujutatakse eelmainitud sündmusi järgmiselt:

Eesti patrull, mis iialgi tagasi ei tulnud.

Sakslaste soovil võeti Soomes vastu eestlasi, kes olid nende teenistuses, et neid välja õpetada patrullitegevuseks. Väljaõpe pidi toimuma äärmiselt kiiresti, et mehi oleks võinud saata võimalikult ruttu tegevusse Arhangelski raudtee liikumise vastu.

Selle ala kohta ei leidunud usaldatavaid kaarte, sellepärast pidid sakslased teostama ulatuslikku lennufotografeerimist, et saada materjali kaartide joonestamiseks.

See võttis pool aastat aega ja kiirkursuse asemel anti sellepärast eestlastele võimalikult põhjalik väljaõpe.

Mitmed neist võtsid ka osa soome patrullidest vaenlase liinide taga.

Kui sakslaste kaardid olid valmis, otsustati saata teele esimene patrull Arhangelski raudtee vastu suvel 1943. Saksa vastuluure ülem Soomes, fregatikapten Cellarius, saatis oma esindajaiks väljaõppelaagrisse ühe majori, kel polnud vähematki aimu patrullitegevusest. Temale oli tähtsaim, et asi toimus kiiresti — tal oli võib-olla käsk selle kohta. Kogenud soome patrulliohvitseride nõuandeid ei võtnud ta kuulda.

Saksa major andis käsu, et kõik kättesaadavad eestlased peaksid osa võtma patrullist. Sel ajal oli laagris 13 eestlast. Teised olid väljas koos soome patrullidega.

Eestlased olid eliitsõdurid ja füüsiliselt ning psüühhiliselt hästi treenitud.

Nad oleksid äärmiselt hästi sobinud patrulliteenistuseks. Ükski kiitus pole liialdatud nende suhtes —

nad esindasid parimat, mida Eesti võis välja panna sõduritena.

Patrullist võttis tegelikult osa terve trupp, kes a. 1939 oli võitnud meistrivõistlused vabapüssis Locarnos. Patrulli juhtis Randmäe ja meeste hulgas oli muuhulgas Lokotar, spordipüssi maailmameister.

Kiiresti teostatud ettevalmistuste järel startis patrull.

Kui patrull hiljem raadio abil palus abi ja soovis, et see oleks koju toodud Onega tagant, hoiatasid soome patrulliohvitserid ja lendurid sakslasi.

Nad ei oleks tohtinud saata lennukit otse kokkulepitud kohale, kuna see võis olla lõks.

Aga ka sel korral ei kuulanud sakslased nõuandeid. Lennukist polnud iialgi enam midagi kuulda.

Ükski eesti patrulli 13-st mehest ei tulnud tagasi".

ILMUS

EINAR SANDEN'i

„SÜDA JA KIVID"

Romaan

„Ehkki teos on otsene järg 1979 a. ilmunud „Loojangul lahkumine Tallinnast", on „Süda ja kivid" loetav ka iseseisva romaanina. Autor jätkab siin Karl Säre elukäigu jälgimist läbi kahe kontinendi kuni lõpplahenduseni ühes linnakeses Põhja-Devonis, Suurbritannias."

Saadaval VABA EESTLASE talituses

Hind $19.50 + saatekulu 70 c

EKK Kultuurifondi auhinnaga kroonitud

IVAR IVASK'i poeem

VERANDARAAMAT

Luuletaja kaheksas luuleraamat on pühendatud oma surnud vanemaile „kelle vaimust ja vaimustusest sündisid veranda ja verandaraamatu autor".

Hind $7.00 pluss 50 centi postikulu

Müügil VABA EESTLASE talituses

Prof. FELIX OINAS

„KALEVIPOEG KUTKES

ja muid esseid eesti rahvaluulest, mütoloogiast ja kirjandusest"

Saadaval VABA EESTLASE talituses

Hind $13.— + saatekulu $1.—

VABA EESTLASE TALITUSES müügil

stereo heliplaat

INGEMAR KORJUS bass-bariton

CHARLES KIPPER — klaverisaade

Metsateel (A. Kapp), Ennemuiste (M. Saar), Üks suu (M. Saar), Muremaa (R. Päts), Laul sõnajala õlest (T. Vettik), Sind tervitame kuldapäike (A. Karindi) ja Rändaja õhtulaul (J. Tall) ja rahvalaule: K. Raidi seades — Laulu mõju, Kui ma hakkan laulemaie, Ära viies ja Kivikasukas, L. Virkhausi seades — Kus on kus on kurva kodu, V. Kappi seades — Linakatkuja ja J. Zelgeri seades — Kanneldajast vend.

Hind $9.50 pluss postikulu $1.—

Marion Foster Washburne

ÕNNELIKU MAA OTSINGUL

Eesti — päikesekiir pilvede vahel

12.

„Vanasti polnud meil võimalik osta importeeritud teed. Pidime ise leiutama oma tee ja nii avastasime mitmeid teeliike. Mõned neist täitsid arstirohtude ülesannet ja teised on maisevad joogiks, nagu see praegunegi."

„Palun jutustage mulle pisut enam sellest teest. Millest tuleneb ta ilus värv?"

„Peate hästi valima lehti, mida teeks korjata. See peab olema hapude õuntega puu ning lehti tuleb korjata sügisel, just siis, kui nad värvi muudavad. Lehed peavad olema kuldkollased, ilma ühegi pruuni plekita."

„Ja mida teete edasi?"

„Asetame lehed puhtale riidetükile ja paneme nad üleöö ahju kuivama. Ahi muidugi peab olema soe, teeme seda pärast leivaküpsetamist. Järgmisel hommikul korjame kuivatatud lehed kokku ja paneme riidest kottidesse, kotid riputame naela otsa. Ja sinna nad jäävad kuni neid tarvitama hakkame."

„Me keedame teed ka õunakoortest," ütles preili Uprus, „kuid siis valime punased õunad, need annavad teele kauni värvi."

„Keedame teed ka marjadest ja mitmesugustest õitest ning metsataimedest," ütles proua Põld. „Nii tunneme mitmesuguseid teesid. See on jällegi näide, kuidas meie rahvas, holimata orjusest, siiski oskas rahuldada oma väikesi tahtmisi ja soove."

Kogu talupere — kokku umbes kakskümmend inimest — tulid meiega kaasa kui läksime vaatama samal hommikul sündinud vasikat. Talus oli 16 lehma, kaks tööhobust. Need, koos lõikamist ootavate põldudega ja saaki täis puuviljaaiaga, moodustasid talu rikkuse. Kuid talul olid veel teisedki varad, need olid veimevakad täis peenikest linast, kodukootud kireva mustriga tekke ja kardinaid. Peremees oli valitsusele peagu kogu oma maaostu võla tasunud ja aasta või kahe pärast on ta võlast vaba. Ainuke asi, mille üle ta kaebas, oli talutööliste puudus.

See õitsev talu oli kaugel suitsutarest, mida muuseumis olime näinud. Vanadest suitsutaredest olid veel vaid üksikud alles ning nendes ei elanud enam keegi; neid hoiti alles kui muistse aja mälestusi.

★

Elva on Tartu lähistel asuv suvituskoht, kus oma suved veedavad looduse rahus peamiselt tartlased. Villad asuvad järveäärsetes metsades ja neid peab oskama üles leida. Proua Hünerson tegi minuga pika jalutuskäigu Elva metsadesse, me puhkasime sillal ning jälgisime suplejaid. Proua H. inglise keel oli veatu. Kuulsin, et teda peeti Eesti intellektuaalseimaks naiseks. Ta kõneles viit keel ning ta teadmised olid suure haardega, seda võisin isiklikult kogeda. Minu meelest ei kõnelenud ta mitte üksnes head inglise keelt, vaid oli ka õppinud mõtlema inglise keeles ja mõtlema nagu inglane seda teeb. Ma ütlesin talle seda ja ta vastas, et see ongi võõrkeelte õppimise peapõhjus — tunda seda rahvast, kelle keelt kõneldakse.

„Minu rahvas teab oma valusatest kogemustest kui tähtis on igale inimesele tema keel ja seetõttu hindab ta ka teiste rahvaste keeli. Keele kaudu saab läheneda rahvale, keele kaudu on võimalik mõista, mida nad mõtlevad, kuhu pürgivad. Iga keel on nagu omaette muusikariist suures orkestris, puhkpillid kõnelevad hoopis teist keelt kui keelpillid või näiteks trummid. Alles koos moodustavad nad harmoonilise orkestri."

Ta kõneles mulle oma mehest, endisest haridusministrist, kes paari päeva pärast pidi Inglismaalt naasma... Ta oli sõitnud Inglismaale ja Itaaliasse sealseid turustamisvõimalusi uurima.

„Oleksin soovinud temaga kaasa sõita, et koos näha ja kogeda. Kuid mul on siin oma töö ja see vajab ka tegemist. Kui me abiellusime, jagasime teineteisega igat mõtet. Läbi Vabadussõja töötasime külg külje kõrval. Meie kodu asub Tartus, meie lapsed käivad siin ülikoolis. Ma pean selle kodu eest hoolitsema kui mu mees on väljas „laias maailmas". Kui ta sealt koju tuleb, leiab ta võib-olla, et ma olen ebahuvitav, kuna olen kogu aeg vaid väikeses Tartus istunud. Tema peab olema Tallinnas oma töö tõttu. Kas pole kurb, kuidas elu võib inimesi lahutada? Lapsed kasvavad üles ja jätavad meid maha. Mina vananen siin omas kodus. Ja minu mehest saab iga aastaga ikka suurem ja suurem maailmakodanik — mida ma talle kogu südamest soovin. Tunnen rõõmu, et ta armastab oma tööd, tunnen rõõmu tema siirusest ja praktilisest idealismist. Kuid, kui mina hoian kodutuled elavana, et mu mehel ja lastel oleks alati koht kuhu tulla, siis maksan selle eest lõivu. Minu vaimne areng seisab ja ma pole enam osa oma mehe elust ega jaga seda enam endisel kombel."

Me kõnelesime nagu kaks vana sõpra, sest need küsimused on igivanad ja globaalsed naiste probleemid. Me kõik kardame vanadust, kardame oma kaaslase kaotamist ning jätame kahe-silma-vahele kõik need eelised, mis kaasuvad vanadusega. Vanadus toob kaasa uue vabaduse, kohustused kahanevad ning naistel jatkub aega kõigi nende asjade tegemiseks ja nägemiseks, milleks enne aega ei olnud. Mina olen nüüd vaba ja mul on võimalik külastada seda väikest kauget maad merede taga. Loodan, et võib-olla saab ta sellest teatud kindlust, et kord tuleb ka tema aeg rändamiseks ja uute maade avastamiseks.

★

PETSERI — TÜKIKE VANA MITTE-KOMMUNISTLIKKU VENEMAAD

Pühapäeva varahommikul alustasime autosõitu Petserisse. See muinsuslik vene linnake asub Tartust 200 km lõunasse ning mul polnud vähimatki kavatsust seda külastada. Kuid nii palju mu uutest tuttavatest ütlesid, et seda paika peab külastama, kuna see on nii erinev muust Eestist. Petseris asub kuulus ortodoks-klooster, üks vähestest maailmas, mis veel tänapäeval kasutusel ja elav. Preili Uprus muuseumist tuli kaasa kui giid ning tee peal pidime tegema vahepeatuse, et proua Põldu suvilast kaasa võtta.

Maastik, mille läbisime, meenutas mulle kodu, oli tunne, et ma olen tagasi Wisconsinis. Samad voorelised kõrgendikud, samad metsatukad, samad väikesed järved ja jõed. Isegi põllud, mis ootasid koristamist, olid sarnased mu kodupõldudele — ainult siin ei kasvatatud nisu, vaid rukkist. Heinakuhjad erinesid, need olid nagu mesipuud, millest läbitõmmatud latid, moodustades x-tähe. Preili Uprus mainis, et eestlased on muinasaegadest peale ehitanud just niisuguseid heinakuhje.

Sarnasus ulatus palju sügavamale kui ainult maastik, isegi majad ja laudad olid sarnased minu kodukoha majadele ja lautadele. Ma ei osanud seda kuidagi seletada, kuid siis äkki meenus mulle, et on ju rootslased ja soomlased eestlaste naabrid ja kui nad välja rändasid Uude Maailma, siis asusid nad loomulikult elama paikadesse, mis meenutasid nende kodumaad ning nende uued majad ja laudad ehitati nii, nagu seda tehti nende kodumaal. Väga võimalik, et rootslased ja soomlased tõid endaga kaasa Wisconsini ka ühistegevusliku vaimu, sest wisconslased on säilitanud tänapäevani põhjamaalaste progressiivsed iseloomujooned.

Luteri kirikud kalmistutega nende kõrval meenutasid samuti Wisconsini kirikuid. Ka need olid puutornidega. Kuid midagi oli siin siiski erinev — kirikuesised sildid „Loterii" kordusid mitmel pool. Küsisin selle kohta seletust.

„Jah, see tähendab loteriid."

„Kirikutes?"

„Jah. Raha läheb kiriku heaks. Inimesed toovad kokku asju, mida nad enam ise ei vaja — lauanõusid, kanne, maale, kantud riideid. See on kasulik tava oma maja korrastamiseks ja kiriku aitamiseks."

Nii sain ma aru, et loteriil on sama tähendus „rummage sale'iga".

(Järgneb)

Aidake kaasa

„VABA EESTLASE"

levikule, sellega aitate kaasa eesti keele säilitamisele!

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1002, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

TED ROLAND LAAN
advokaat-notar
133 Richmond St. W., Ste 705
Toronto, M5H 2L3
Tel. 364-7072

ADO PARK, Q.C.
HETHERINGTON, FALLIS
&
PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. 363-4451
Ohtuti 447-2017 või 929-3425

TÕNU TOOME
B.A.Sc., LL.B.
ADVOKAAT — NOTAR
Yorkdale Place, 1 Yorkdale Road,
Suite 207
Toronto, Ont. M6A 3A1
Telefon 789-5779,
kodus 762-2367

JOHN E. SOOSAAR, C. A.
Chartered Accountant
55 University Ave., Ste. 600
Tel. 862-7115
Toronto, Ont. M5J 2H7

JAAN ALMER
KATUSETÖÖD
Tel. 293-2128
Teeme uusi ja parandame vana nii linnas kui ka suvilates.

VABA EESTLANE
TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast
reedeni kella 9—3-ni
Telefonid: toimetus 444-4823
talitus 444-4832
Kuulutusi võetakse vastu:
Toimetaja kodus
väljaspool tööaega:
Hannes Oja 481-5316
nädala esimesse ajalehte kuni
esmasp. homm. kella 11-ni ja
nädala teise ajalehte kuni kol-
map. homm. kella 11-ni.
KUULUTAMINE
VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase
leviku tõttu.
üks toll ühel veerul $4.25
esiküljel ..... $5.—
tagaküljel $4.50
Kuulutuste hinnad:
KUULUTUSI VÕTAVAD
VASTU:
1. Vaba Eestlase talitus
1955 Leslie St.
Don Mills, Ont.
M3B 2M3
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495
2. Mrs. Leida Marley
Postiaadress:
9 Parravano Ct.
Willowdale, Ont. M2R 3S8
Telefon: 223-0080

VAIPADE & MÖÖBLI PUHASTUS
auruga „steamcleaning"
HEL. ERIK LOKBIK 447-9834

ELEKTRIK
Sisseseaded, uuendused ja paran-
dused elumajades või ettevõtetes.
Halling 762-9190
Litsents nr. E 1044

Väiksemaid REMONTTÖID
majade juures:
elekter, puutööd, torutööd
(plumbing), kraanid, klosetid jm.
Helistage — J. MEIUSI 225-3283

DR. S. BROGOWSKI
OPTOMETRIST (OPTIK)
Tel. 531-4251
412 RONCESVALLES AVE.
AT HOWARD PARK

„Ilmatare" võõra taevakatuse all

Kirjanik Salme Ekbaum 70. eluaasta lävel

Mida lähemale ma „Ilmatarele" jõuan, seda selgemalt hakkab niidumasina põrin kostma. Kui seisan „Ilmatare" kodumaise, ilmadest pehkinud rontvärava ees, näen lillepuhmaste vahel niidumasina taga higist leemendava palgega kergejalset naist. Sa ongi Salme Ekbaum, kes 21. oktoobril saab 70 aastat vanaks.

Ta ütleb, et on täna kogu hommikupoole hekki lõiganud ja jätab siis niitmise pooleli. On ju ka töömeestel oma väikesed kohvipausid . . .

Varsti istumegi kilpkatusega maja taga puulaua ääres, auravad kohvitassid ees ja muidugi ei puudu laual ka perenaise küpsetatud mulgi korbid. Salme Ekbaum päri-neb vanast mulgi põlistalust ja nii ta linnakodu — ja eriti muidugi „Ilmatare" — viitab sellele eesti mulla lähedasele päritolule.

„Mis seob sind nii tugevalt „Ilmatarega", et siia igal nädalal paariks päevaks tööd tegema sõidad?"

„Ilmatare, metsakodu nagu ta on, tähendab 25 a. aletamist. Üks paik peab inimesel olema, mida ta ehitab nagu päästuke pesa, ning kus tal on mulla ja taimeriigiga otseühendus. Mu selle sügise suursaavutuseks on peagu kastani suurused väikesed verevad kartulid. Tuntud kunagi ajalehe jutu järele „Ilmapõllu kartulitena", sain hiliskevadel nende seemne tänuga tagasi ajandusarhitekt Haavaniidult. Ilmatares kaskede all nad senini üldse ei kasvanud. Seekord tegin neile aseme nii öelda kompostihunnikusse, tassides sinna lisaks tuleasemelt seitse kärutäit tuhasegast mulda ja hiljem suvel pangetäisi vett. Muidugi maitsevad nad nagu ei miski muu, nagu kunagise mulgi-kodu uudseleib".

Püüan jutu viia kirjaniku eelseisvale juubelile, kuid Salme Ekbaum räägib mulle oma lilledest ja peenardest, siin kasvab see ja seal too, see on ilulill ja too on ravimtaim. Küsimusele, kas tal kombekohaselt juubeli puhul uus raamat ilmub, vastab ta:

„Mu uus romaan, tõenäoliselt viimaseid, on peagu trükivalmis. Aga kuna EKK-l on veel neli teost kavakohaselt välja kuulutatud ning nende ilmumise tempo on kahetsusväärselt aeglustunud, siis pole käsikirja teelesaatmisega erilist kiirust. Elavaks kirjutada elu ja inimest, eilset, tänast. Elada selle kaudu mitut elu, võibolla sundivamat, ja nõudlikumat, me keegi ei tee end enam neis aastais ümber ja ma olen tänulik" . . .

„Missugune raamat sul veel kirjutamata on?"

Nüüd läheb jutt kodumaa peale ja Salme Ekbaum ütleb:

„Kaugus ja lahusolu kodumaast ei tähenda igakord kaugenemist. Tõtt öelda annab see perspektiivi, kus paljugi saab selgemaks. Aastad rehitsevad ebaolulise me elus. Sõelale jääb ikkagi, mis meid on kandnud läbi ajamurdude. Kes oleme. Kust tuleme. Kuhu kuulume. Allikmaa. Talukodu. Toitun ikka veel armust, mida ta mulle andis, tööst, mida ta mind õpetas austama, ustavusest, millega ta mu selsib me keel. Läbi pimedate sajandite on seda hinges hoidnud me emad, elavaks laulnud laulikud ning kultuurkeeleks lihvinud me keeleteadlased ja kirjanikud. Ainus ammendamatu ja reaalne vara nagu ta meile pagulastele on oma päritolus, nii kergesti ta siiski hinge ei heida. Nõnda vastutustundetuiks ma tulevasi põlvkondi ei pea. Kes ütleb, et neid ei oota ees uus, tõeline ärkamisaeg, uued Koidulad, uus Kr. Jaak Peterson. Hõlbuelu seda ei soodusta. Raud karastub tavaliselt valukojas terasek."

SALME EKBAUM

Salme Ekbaum, nagu meie kõik, on palju kaotanud, palju läbi elanud ja palju näinud. Kas ta peab oma elu kirevaks, on tal puudujääke, tulevikusoove?

Ta on tükk aega vait ja ütleb siis:

„Ma ei pea oma elu suhteliselt sugugi kirevaks. Vastupidi, loobumuskalduvus on mu teine mina. Võin südamerahuga paljust ära öelda. Seda on peetud tihti uhkuseks ja teab milleks, mille vastu ei saa. Tegelikult on see sünnipärane kalduvus, end ja pahatihti ka olukordi, et mitte öelda teisi, trotsida. Palju kaotanud ja päris palju läbinud nagu peaaegu kõik meist, küllap seda muidugi. Elu on suur õppetund, harjuda eelkõige enesega leppima ja alistuma Selle Tahtmisele, Kes on üle inimliku tahtmise ja tihti üle inimliku mõistuse. Kui seda ei suuda, siis on väga raske üldse elada. Õhtueelses valguses enamasti pehmenevad kontuurid. Arm, mida sulle on kuulutatud, valu, mis sind on karastanud, annab sellise järelhõõguse."

Väljas on kottpime sügisõhtu. Halud kaminas on süteks põlenud. Soovime vastastikku head ööd. Kirjanik läheb oma peaagu, et asketlikku teise korruse toakesse ja minu jaoks on voodi siserõdul, otse katedraalkatuse all. Sealt näen ma veel kaua alla elutuppa, varjudele seintel ja vaibal. Hõõguvad kaminasöed annavad nõrka valgust.

VALLI VOITK

Salme Ekbaumil on ilmunud järgmised teosed:

Valge maja, 1946, Ilmapõllu inimesed, 1948, Lindprii talu, 1951, Külaliseks on ootus, 1952, Kärestik, 1955, Süteoja, 1957, Varjude maja, 1959, Õigusenõudja, 1962, Veimevakk, 1964, Kontvõõras, 1966, Ristitants, 1970, Arm ja ahnus, 1972, Vang, kes põgenes, 1975, Kohtumine lennujaamas, 1979, Ühistegevus on päike, 1977

LUULETUSKOGUD: Indiaani suvel, 1951, Kivi kiljatas aknasse, 1967, Ajatar, 1974, Lupiinid, lupiinid, 1979.

ESITATUD NÄIDENDEID: Laenatud laulatussõrmus, Toronto 1965, Austraalia; Maja Karineemel, Austraalia, Sydney 1966; Võõrasema, Stokholm, Austraalia 1969; Suitsupääsuke, Austraalia; Kiiktool . . ., Austraalia.

★

Tartu Instituudi ja Mulkide Seltsi korraldusel toimub 21. oktoobril kell 7.30 õhtul Tartu College'is Salme Ekbaumi juubeli tähistamine. Kõik on kutsutud.

Pühapäeval, 17. oktoobril kell 4 p.l. toimub Eesti Majas sopran Õnne Laikve iseseisev kontsert. Klaveril on saatjaks Charles Kipper.

ESIMESED KAKS

Ivar Ivaski toimetusel ilmuva rahvusvahelise kirjandusajakirja World Literature Today kaks esimest tänavust numbrit, talvine varia ja kevadine Michel Butori erinumber, jätkavad mahukatena ajakirjale omaseks saanud rutiini (kokku 416 lk).

Varianumber annab sügavuti nähtud ülevaate ja iseloomustuse maailmakirjanduse kaasaegseile otsinguile. Selles on iseloomustus 1981. aasta Nobeli laureaadile Elias Canettile, ülevaade sõjajärgsest islandi kirjandusest, Ilizad ja Max Ernsti „65 Maximiliana ehk illegaalne astronoomia praktiseerimine" ja palju muud erirahvaste kirjandus-elust ja nende elus olevate isikute loomingust.

Soomeugri ja balti kirjanduste rubriigis vaatleb Victor Terras Jaan Krossi romaani „Kolme katku vahel" Balthasar Russowi romaani neljandat osa öeldes, et Kross jälgib inglise ajalooliste romaanide autori Walter Scotti mustrit, loobudes mõnest ajaloolisest faktist ja ajaloolisest koloriidist kodukootud stiilis jutustamisel, mis on huvitavad tänapäevasele lugejale. Ta ütleb, et Kross on meisterlik ajalooliste romaanide autor.

Ilmar Mikiver vatleb kahte raamatut, Aleksander Suumani luuletuskogu „Meil siin Hüperboreas" ja Mats Traadi „Septembrifuuga". Kriitik ütleb, et kunstnik A. Suuman oma kuuendas kogus on sõnadega mänglev klaun, kes otsib kirglikult oma juuri, kuna Traadi luuleotsingu suund on asetatud kodumulla suunas. Uuel kogul on aga olmekirjanduslik iseloom, kus endine positiivse mõtlemisega luuletaja on jõudnud kriisipunktini.

Eestlaste nimelistest autoritest R. Terras vaatleb sakslase Rainer Kirschi luuletuskogu ja V. Terras Lazar Flejshmani teost Boris Pasternakist.

Kevadises M. Butori erinumbris kirjeldab I. Ivask 1981 Puterbaugh konverentsi Oklahomas, kus Butor oli külaliseks, tuuakse näide Butori luulest, üks Astrid Ivaski ingliskeelses tõlkes ja luuletaja proosapoeem, mis pühendatud I. Ivaskile. Butori sõnavõtt Oklahomas, luuletaja elukroonika, bibliograafia, millele järgnevad esseed Butori loomingust, andes temast mitmekülgse ja eriti laia eruditsiooniga tänapäeva loojaisiksuse, kokku sajal suurel leheküljel.

Soomeugri ja balti kirjanduse rubriigis vaatleb I. Mikiver B. Kangro teost „Arbujad", kahjatsedes, et autor on lähtunud teosele kirjutades „märkmete, mälestuste ja meditatsiooniga", selle asemel, et anda vajalikku ajakohast monograafiat sajandi tähtsaimast luulegrupist. Eestis. Mälestustekoguna on see siiski kaugel etteheidetest.

Teisena I. Ivask vaatleb Kersti Merilaasi luuletuskogu „Antud ja võetud", meenutades et Merilaasi esikogu oma spontaanse lüürikaga ja värskusega võeti vastu silmapilkse heakskiiduga. Oma neljandas kogus on poetess veel oma abikaasa August Sanga surma tõttu leinameeleoludes, mis on saanud sümboolseks vanusele, põhjamaa talvemaastikule, reflektsioonidena neile ajaloolistele ja majanduslikele viletsustele, mis on üle Ida-Euroopa, kus möödunud aegade heroism pole enam kohandatav.

Lühemalt vaatleb V. Terras Enn Venemaa „Kleine Romane: Das Monument, Müdigheit, Kleines Requiem für eine Mundharmonika, Chinesische Eier", Berliinis ilmunud saksakeelset tõlget, märkides, et kus Vetemaa intriig sõlmub kirjanduses ja mannerismis, seal ta lahkab nõukogude reaalsust ja viib oma lugeja kaasaegsesse läänemaailma kirjandusse, mis teeb selle atraktiivseks Ida-Euroopa lugejaile.

Lisaks vaatleb V. Terras veel Boris Flippovi teost „Stat'ió literature".

Toimetusele saadetud kirjandus

SILLAS nr. 19 — 1982. Eesti Liit Kanadas bülletäänis on avaldatud Nõupidamine Londonis, ELK juhatus, liikmesorganisatsioonid, Ajalookomisjoni koosseis, Arved Viirlaid, sünnipäeva märkimine ja luuletus „Minu elulugu", ELK juhatuse tegevusest, Eesti keelest, Uudiseid Montreali Eesti Seltsilt, Ottawa Eesti Seltsilt, Sudbury Eesti Seltsilt, Londoni Eesti Seltsilt, Eesti Pensionärde Klubilt Montrealis, Calgary Eesti Seltsilt, Eesti Kunstnike Koondiselt, Toronto Eesti Aiandusklubilt, Tartu Instituudilt, Kitcheneri Eesti Seltsilt, Toronto Eesti Õngitsejate ja Jahimeeste Seltsilt, Toronto Eesti Rahvatantsijate Rühm „Kunglalt", Toronto Eesti Seltsilt, Eesti Kunstide Keskuselt, Toronto Eesti Skaudisõprade Seltsilt, Eesti Etnograafiliselt Ringilt, Eesti Abistamiskomiteelt Kanadas ja Eesti Ajalookomisjonilt Kanadas.

VALGUS nr. 9 — 1982. Evangeelse ajakirja veergudel on avaldatud A. Nurmila „Liiga hilja", H. M-a „Usulaev — päästelaev", K.A. Nõmmisto luuletus „Igaviku ootel", E. Kiili „Jumal on muutmatu", „Kristlikud juudid Torontos Immanueli kirikus", E. Kiili „Nelipühi ärkamine Eestis", „Mis mõtled sa ristist ", G. Roberti „Kolmekordne pühitsus", järelhüüdeid, lühiteateid.

LÄÄNEKAARE POSTIPOISS nr. 3(109) — 1982. Sisus: E. Lepnurm „Välisvõitluslikke päevaprobleeme", „Tartu ülikooli 350. aastapäeva tähistamine", V. Tilk „Korporatsioon Fraternitas Estica", „Vancouveri suvi", „20 aastat Kodukirik Raadio saateid", „Tartu Ülikooli tähtpäevaks", Vancouveri tegevuskalender sügis 1982, järelhüüdeid, sünnipäevakirjutisi, Peetri koguduse tegevusest, pensionäride elust, kuuldut ja nähtut ning informatsiooni eelolevaist üritusist.

KODUMAA UUDISED

Tänavu möödub 100 aastat F. R. Kreuztwaldi surmast. Eesti Televisjon on alustanud uut seeriat „Suuri meistreid", kus kolmandaks on valitud Fr. R. Kretuzwald. Videofilmi saatesarja autoriks on toimetaja Terje Põder. Filmis nähakse Kreutzwaldi õige mitmes isikus: arstina, inimesena, kirjanikuna ja lauluisana. Kreutzwaldi osas on Mati Klooren, Lydia Koidula osas Eve Maremäe, Kreutzwaldi abikaasana Karin Garder. Sissemäng toimus kunagises Kreutzwaldi kodus Võrus, Kirovi kalurikolhoosi vabaõhumuuseumis, Glehni lossis, Keila-Joal jm. Filmi on võetud ka Kreutzwaldi muinasjutu „Julge rehepapp" ekraniseering.

★

Tartu õmblusvabriku „Sangar" põhitoodanguks on meeste päevasärgid, mis olevat ammu ostjaskonnas hinnatud, kuigi vahel võiks ka midagi ette heita. Kuigi kraed kippuvat pisut kiiva kiskuma, uute mudelite tootmisele võtmine aeglane, olevat need siiski pisiasjad. Suuremad hädad tulevad ilmsiks pärast esimest pesukorda. Pereema Salme Nurm Mustamäelt kurdab „Rahva Hääles", et kuigi ta on oma mehele ja poegadele ostnud vähemalt numbri suuremaid särke, on needki peale pesu kitsaks jäänud ja kärisevad lõhki.

★

Haapsalus tegutseb elavalt kunstiklubi, kes oma tööst mõnikord annab näiteid ka laiemale publikule kunstinäitustega. Hiljuti toimunud rajooni kultuurimajas peetud näitusel esitas kümmekond kunstiklubi liiget 50 kunstitööd. Näitus oli pühendatud kunstiklubi vanima liikme Mihkel Päri 80. aasta juubelile, kes on aastaid töötanud joonistuõpetajana ja instruktor-dekoraatorina.

★

Hiiumaa rajooni „Sõpruse" kolhoosis oli veisekasvatuses harvaesinev juhtum: Valgu lüpsifarmis tõi eesti punast tõugu noor lehm ilmale kolm lehmikut, kes kõik on elujõulised ja terved. Samal lehmal olid mineval talvel esimesel poegimisel kaksikud vasikad. Üldse olevat Valgu laudas sel talvel hea vasikaõnn: enne kolmikute sündi on olnud juba kahel kaksikud.

★

Tudulinna Linnamäel toimusid kohalikud laulupäevad Tudulinna Laulu- ja Mänguseltsi 90. aastapäeva tähistamiseks. Lauljaid, tantsijaid ja pillimehi oli tulnud Tallinnast, Kohtla-Järvelt, Avinurmest, Aserist, Toilast, Iisakust jm., kokku 300 ringis. Ühendkoori juhatas endine tudulinlane Ants Üleoja, Arno Kallikorm, Urve Tooming, Milvi Mägi ja peo korraldaja Evi Ostrak. Mäetaguse puhkpilliorkestril täitus samuti tänavu suvel 75. aastapäev.

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Neljapäeval, 14. oktoobril 1982 — Thursday, October 14, 1982

Uusi aatomiallvee-laevu Läänemerre

STOKHOLM — Läbi Öresundi saabus hiljuti Läänemerre veel kaks N. Liidu aatomirelvastusega allveelaeva. Sellega tõusis teadaolevate aatomirelvastusega aatomiallveelaevade arv Läänemeres 11-nele. Uued laevad on kõige moodsamaist tüüpidest, neist üks varustatud nn. ristlemisrobotitega, mis on võimelised tabama märke kogu Euroopas. Varem Läänemeres olnud vene allveelaevad nn. whiskey-tüübist (üks säärane jooksis Karlskrona ees karile), on varustatud lühemate distantside rakettidega. Allveelaevade baasid on teatavasti Paldiskis, samuti Läti, Leedu ja Preisi rannikutel.

Kanada ametiühingud põhjustavad ettevõtete sulgemist

TORONTO — Kanada ametiühingud valmistavad Kanadale ühe kuriooslikuma olukorra teise järele. Kuigi Kanadas, enamuses Ontarios, on 19 pappkastide ja pakendite valmistamise tööstust, kus on rakendatud kuni 3000 töölist, tuleb Kanadal hakata tooma pappkaste Ühendriikidest, kuna 19 tööstust on juba kaks kuud streikinud. Kuigi neist suurim Domtari nimeline ettevõte on läinud mööda keskvalitsuse poolt soovitatud 6 ja 5%-st, pakkudes kolmeaastasel lepingul 10, 9 ja 7%, on ametiühing jäänud oma nõudmise juurde, küsides kaheaastase lepingu puhul 12 ja 10%. Majandusliku kitsikuse tõttu on Domtar juba ühe vabriku alaliseks sulgenud ja teised neli võitlevad oma olemasolu eest. Vaatamata tööliste raskustele lubab ametiühingu esimees pikaajalist streiki. 1980. a. kestis samas kompaniis streik 9 kuud. USA-st kanada ettevõtteile vajalike pakkimisvahendite toomine maksab 3 miljonit dollarit kuus.

Uus valitsus jätkab üldjoontes eelmise tegevust

STOKHOLM — Rootsi valimisööl 19. septembril esines eestlasest majandusteadlane Rudolf Jalakas oma hinnanguga endise valitsuse poliitika kohta, mis jäi vaatamata kuuele aastale olude sunnil liiga lühikeseks ja ebatäielikuks. Ta leidis, et kodanlik valitsus tegi vigu, et ei devalveerinud kohe Rootsi krooni 15—20% ulatuses, mis säilitanuks välisturud, samuti katsus valitsus liiga kaua toetada lootusetuid tööstusi. Ka ei alandatud makse mis majanduslikku arengut takistas. Uuel valitsusel tuleb üldjoontes endise valitsuse tegevust jätkata.

Lubatud toetusi tuleb kompenseerida maksude tõstmisega. Ta iseloomustas praegust Rootsit kui perekonda, kelle aastatulu on 100.000 krooni, aga kulutab aastas 102.500. Kahekümne aasta jooksul on Rootsi elustandard tõusnud 60%. Lõpuks ta leidis, et Rootsil puudub riigimees, kes julgeks rahva korralikult läbi sõimata ja näidata milline on tegelikult olukord. Praegu ei julge keegi rääkida vajadusest, et standardi tõstmist tuleb pidurdada.

Poola likvideerib ametiühingud

VARSSAVI — Poola piiskop Jozef Glemp tühistas oma külaskäigu käesoleval nädalal Vatikanisse, kuna ta kardab, et Solidaarsuse ametiühingu likvideerimine eeloleval laupäeval parlamendis vastu võetava seadusega võiks põhjustada rahutusi kodumaal. Vatikani kõrval tühistas Glemp ka ettenähtud külaskäigu USA-sse ja Kanadasse. Arvatakse, et Poola parlament võtab eeloleval laupäeval vastu seaduse, likvideerides riigis kõik ametiühingud, kaasaarvatud Solidaarsus ja seab alused uuele tugevama kontrolli all olevale ametiühingule. Uus seadus kustutab Solidaarsuse nime, kuid ei võimalda uue ametiühingu asutamist enne 1984. Seadus kitsendab rangelt tööliste streigiõigusi.

Lennuväepoiste 55. sünnipäevaaasta koosviibimisel esitasid pikema laulupõimiku Olaf Kopvillem ja sopran Valve Tali, keda Harry Liiv oma orkestri liikmega saatsid. Pildil vasakult H. Liiv, O. Kopvillem, kitarrimängija ja Valve Tali.
Foto: Vaba Eestlane

Indira Gandhi külastas Tallinna

24. septembril oli India peaminister Indira Gandhi Tallinnas N. Liidu valitsuse külalisena. Eestis võeti teda vastu ministrite nõukogu, partei- ja riigitegelaste poolt, erilise tervituse ütles EKP Keskkomitee esimene sekretär K. Vaino.

K. Vaino andis ülevaate okupeeritud Eesti majandus- ja kultuuriala arengust, öeldes muuhulgas, et Eesti saab Indiast tarbekaupu, põllugraafiaseadmeid, ravimeid ja traditsioonilisi eksportartikleid. Eestlastele, kes allutatud paljurahvuselisle nõukogude kultuurile äratavat suurt huvi India ülirikas paljurahvuseline kultuur. Eestlased olevat ka vaimustatud India kirjandusest ja kunstnike suurepärasest meisterlikkusest. Populaarsed olevat india filmid ja 24 autori teosed, mis eesti keeles ilmunud, kusjuures Tagorelt olevat koguni kogutud teosed.

Indira Gandhi vastas omalt poolt, et N. Liit on India sõber,

kes on tänulik, et N. Liit mõistab India raskusi ja on andnud „omakasupüüdmatult" abi.

Okupeeritud Eesti juhtkond oli kõrge külalise vastuvõtul, kuid selle juures oli ka N. Liidu ministrite nõukogu esimehe asetäitja G. Martshun, minister N. Goldin ja N. Liidu suursaadik Indias J. Vorontsov.

Eesti ülemnõukogu presiidium ja valitsus andis kõrge külalise auks eine. Indira Gandhi pani pärja Tõnismäel nn. vabastajate monumendi juurde, kes olevat langenud maailmarahu eest.

Kõrge külaline oli tutvunud ka Tallinna vaatamisväärtsustega.

Raekojas esitas folkloorіansambel talle rahvaviise ja rahvarõivais neiud andsid talle lilli,

Lõpuks viibis ta „Estonias" kunstimeistrite kontserdil. Samal päeval sõitis Gandhi Tallinnast Kiievisse. Lennujaamas andsid rahvarõivais neiud veel talle lilli.

Indira Gandhi sõnad talle korraldatud vastuvõtul olid väga napid ja formaalsed. Kas ta oma külaskäigul jõudis märgata Eesti kui okupeeritud riigi olukorda, seda vaevalt võimaldasid talle saatjate poolt näidatud objektid. Eesti olukorra selgitamine nüüd, pärast külaskäiku, on meie välisvõitluslike organisatsioonide ülesanne.

Indira Gandhi on korduvalt N. Liitu külastanud, tema viimane visiit oli 1976. aasta juunis. Ta on valitud Moskva ülikooli ja N. Liidu teaduste akadeemia audoktoriks.

Ülemaailmse Eesti Kesknõukogu kiri Indira Gandhile

Ülemaailmne Eesti Kesknõukogu saatis Eesti küsimust selgitava kirja India peaministrile Indira Gandhile, kes pärast Leonid Brezhneviga Moskvas toimunud läbirääkimisi külastas Tallinnat. Külalise viimine Tallinna oli endastmõistetavalt plaanitsetud nõukogude propaganda huvides, et näidata India peaministrile N. Liidu kõige kultuursemat osa ja jätta väljaspoole muljet, nagu tunnustaks Mrs. Gandhi nõukogude rezhiimi okupeeritud Eestis.

ÜE Kesknõukogu esimehe Lembit Savi kirjas Indira Gandhile juhiti tähelepanu asjaolule, et Eesti ei ole N. Liidu seaduslik osa, vaid on okupeeritud maa.

Eesti vabriik, UN-i eelkäija Rahvasteliidu täisõiguslik liige, okupeeriti N. Liidu sõjajõudude poolt 1940. a. ja inkorporeeriti vägivaldselt N. Liitu.

Eesti koos naaberriikide Läti ja Leeduga on praegu veel üksikud riigid maailmas, kus kolonialism võimutseb ja rakendatakse brutaalset korda.

Eesti illegaalset okupeerimist ja N. Liitu inkorporeerimist ei ole läänemaailma riigid tunnustanud, samuti mitte ka Jaapan ja Austraalia.

ÜE Kesknõukogu palub peaministrit Indira Gandhit, kui maailma suurima demokraatliku riigi, India, juhti neid fakte arvesse võtta, kui rahvaste vabaduse ning enesemääramise õiguse küsimused on päevakorral rahvusvahelistel konverentsidel või riiklike külaskäikude puhul. (VES)

Soome saatis põgenikud N. Liitu tagasi

HELSINGI — Soome ametivõimud arreteerisid augusti lõpul kaks loata idapiiri ületajat N. Liidu kodanikku. Üks neist oli tulnud üle piiri Kuusamos, teine Suomussalmes. Soome politseiülem Erkki Korhonen ütles, et kuna maale saabunud ei palunud Soomes varjupaika, siis nad saadeti tagasi nende kodumaale. Kainuu piirivalvejaoskonna ülema abi ev.ltn. Martti Kivikko ütles, et piirivalve on selle juhtumi lõpetanud ja asja avalikuks tegemine kuulus siseministeeriumi ülesannete hulka. Soome põgenenuist avaldas esimese teate Kaleva-nimeline ajaleht.

Avaldatud andmeist ei selgu, millisesse rahvusse Soome jõudnud kuulusid.

Liibanoni armee puhastab Lääne-Beirutit

BEIRUT — Liibanoni armee näitab esmakordselt oma tugevust pärast seitsmeaastast kodusõda, organiseerides hoolikalt relvade ja illegaalsete inimeste otsimist maja-majalt teostatava kontrolliga. Kontroll algas möödunud teisipäeval koostöös prantsuse rahupidamise väeosa üksustega. Liibanoni sõdurid otsivad relvi ja viivad ära kõik need isikud, kel pole õigeid isikuttõendavaid dokumente. Samal ajal kui Lääne-Beiruti elanikelt võetakse nende relvad, on need jäetud Ida-Beiruti kristlik falangistidele.

Kaks Iraagi sadamalinna leekides

ANKARA — Kaks Iraagi õlisadamat olid Iraani sõjaväe märklaudadeks ja süüdati põlema möödunud nädalalõpul uuesti elavnenud sõjategevuses. Samal päeval oli Iraagi teadeteagentuur öelnud, et kaks Iraani sõjalaeva oli põhja lastud Khargi saare juures, mis on Iraani peamine õli eksportsadam. Kahe riigi lõunapoolsed naabrid avaldasid üleskutse, et Iraan alustaks kohe läbirääkimistega vastavalt ÜRO julgeoleku nõukogu nõudele.

USA sõjalaev Helsingi juures karil

HELSINGI — Mitteametlikule laevastiku külaskäigule Helsingisse saabunud USA sõjalaev, 1972. aastal valminud USS McCandless, mille pikkus 134 meetrit, sõitis Helsingi sadama ees karile. Laev tõmmati karilt kahe pukseri abiga seitse tundi hiljem lahti ja pääsis omal jõul kai äärde. Laeval ei olnud raskemaid vigastusi, ei vee ega õli lekkimist ega õlijooksu. Õnnetus juhtus tihedas udus, mis tõusis äkki, mõne minuti jooksul. Teine külaskäigul olev laev, ristleja Harry E. Yarnell, jõudis kai äärde enne udu langemist. Laevad olid külaskäigul olnud just Stokholmis.

Solidaarsuse keelustamine põhjustab uusi rahutusi

Organiseeritakse suuremat demonstratsiooni 10. novembriks — Spontaansed streigid Gdanskis ja teistes linnades

VARSSAVI — Poola valitsus keelustas möödunud reedel Solidaarsuse ametiühingu, lõpetades sellega tööliste katse Poolas demokraatliku korra loomiseks. Poola parlament hääletas ülekaalukalt ametiühingu likvideerimise ja uute sammude poolt, mis vajalikuks osutuvad. Ainult kümme parlamendiliiget hääletasid selle otsuse vastu, millega uued ametiühingud jäävad riigi kontrolli alla.

Juba viimase kümne kuu jooksul on sõjaväelisel valitsusel olnud sagedasi kokkupõrkeid töölistega. On karta, et uus valitsuse samm võib põhjustada veelgi suuremaid rahutusi. Uus seadus on jätnud töölistele küll streigiõiguse, aga piirab seda ja keelab need looduslikes ja majanduslikes hädaolukordades. Politseil ja sõjaväel ei lubata ametiühinguid organiseerida ja iga ametiühing, kus ilmneb valitsuse vastast meeleolu, keelustatakse, millele lisanduvad karistused.

Päev pärast Solidaarsuse keelustamist peaminister kindral Wojecich kinnitas Poola parlamendis, et valitsusel on kavas kas lõpetada või kergendada sõjaseisukorda, kuid ei andnud selleks mingit tähtaega.

Ta lubas „varsti" vabastada 500—700, kes vangistati möödunud detsembris kehtima pandud sõjaseadusega.

Jaruzelski süüdistas Solidaarsuse juhte, et nad oma valitsusevastase tegevusega on sundinud valitsust kauem kasutama erakordseid vastuabinõusid korra pidamiseks, kui see neil oli ettenähtud. „Poola vajab iseseisvaid, aga vastutustundega ametiühinguid" ütles ta.

Juba esmaspäeval organiseerisid keelustatud Solidaarsuse põrandaalused juhid streigi Gdanskis Lenini laevatehastes, kus kaks aastat tagasi Solidaarsus sündis. Tehase värav kaunistati lilledega ja töölised keeldusid kaks tundi töötamast. Põrandaalused juhid on saatnud laiali nelja allkirjaga üleskutse suuremaks demonstratsiooniks 10. novembril.

Streik jatkus ka järgmisel päeval, aga selle mõõtmeid ei tea kuna telefoniühendused katkestati.

Range kontroll Liibanonis

BEIRUT — Liibanoni valitsus pani maksma range kontrolli tuhandete põgenike üle, kes on jäänud kodutuiks viimase seitsme sõjaaasta jooksul. Liibanonis keelati permanentne palestiinlaste põgenikelaagri ehitamine ja Lääne-Beirutis lükati buldooseritega maatasa shiite muhameedlaste linnaosa. Samal ajal jätkas Liibanoni sõjavägi Lääne-Beiruti puhastamist, arreteerides vajalike dokumentideta inimesi ja konfiskeerides relvi ning laskemoona.

USA ja Itaalia tunnevat muret kodutute, eriti põgenike massilise tagakiusamise ja arreteerimise pärast. Washingtonist on saadetud Iisraelile märgukiri, kus öeldakse, et Iisrael ei ole midagi teinud Lõuna-Liibanonis asuvate palestiinlastest põgenike talviseks majutamiseks.

PLO juht Yasser Arafat saatis araabia riikide juhtidele üleskutse,

et nad mõjutaksid Liibanoni, et see lõpetaks arreteerimised ja terrorikampaania palestiinlaste vastu,

mille eesmärgiks olevat 500.000 palestiinlasest põgeniku Liibanonist välja sundimine.

Liibanoni valitsus ei andnud luba püsiva põgenikelaagri ehitamiseks Lõuna-Liibanoni, mis on Iisraeli sõjaväe kontrolli all. Palestiinlastel puudub koht kuhu elama asuda ja sajad on pöördunud tagasi Shatila põgenikelaagri alale, mille kunagi varemeisse pommitasid Iisraeli lennukid õhust ja kristlikud falangistid oma dünamiitlaengutega.

Hispaania ohvitserid plaanitsesid võimu ülevõtmist

MADRIID — Hispaania ametivõimud teatasid nädalalõpul, et nad on likvideerinud parempoolsete armee ohvitseride plaani võimu haaramiseks enne sotsialistide võitu selle kuu üldvalimistel. Kaitseminister Alberto Oliart ütles televisioonikõnes, et võimuhaaramisega oli seotud vaid väiksem osa sõjaväest, kellest kolm kahurväe koloneli arreteeriti. Mässukatse toimunuks enne 27. oktoobri valimisi, kuna arvatakse, et valimistel sotsialistid tulevat võimule.

Ametiühingud süüdi Inglise majanduslikes raskusis

BRIGHTON — Inglismaa konservatiivide valitsus on hakanud halveneva majandusliku olukorra süüdlaseks nimetama ametiühingute juhte, kes on asunud võitlema klassisõda. Tööminister Norman Tebbit ütles konservatiivide aastakongressil, et nende valitsus on teinud edusamme töötuse vastu võitlemisel, vaatamata, et sõjakad vasakpoolsete ametiühingute juhid on teinud oma liikmeid töötuks oma poliitiliste dogmade tõttu.

„Valge välk" põhjustas $200.000-se kahju

RAVEN, Alta — Mees, kes sõitis buldooseriga läbi majade, ladude, puude ja üle veoautode, oli teadvusetuks joonud kodus pruuulitud alkoholist, mida kohalikud elanikud nimetavad „Valgeks välguks". Kahjud tõusid $200.000-le.

Sündmuste kalender

● Neljapäeval, 14. oktoobril kell 7 õ. Tartu Instituudis E. Ohvitseridekogu Kanadas sõprusõhtu.

● Laupäeval, 16. okt. ja pühap., 17. okt. kell 10.00 homm. kuni 8 õ. Eesti Maja väikeses saalis Helmi Hermani ja Tiiu Kadaka kunstinäitus.

● Laupäeval, 16. oktoobril kell 7.30 õ. Innis College Town Hall'is teatrilavastus „Maris ja Baiba".

● Pühapäeval, 17. oktoobril kell 2 p. Tartu Instituudis „Tartu Ülikool — 350".

● Pühapäeval, 17. oktoobril kell 4 p.l. Eesti Majas sopran Õnne Laikve kontsert.

● Neljapäeval, 21. oktoobril kell 7.30 õ. Tartu Instituudis Salme Ekbaumi sünnipäev.

● Reedel, 22. oktoobril kell 7 õ. Eesti Majas „Allikas" kell 5—7 õ. Peeter Sepa kunstinäitus—müük.

● Laupäeval, 23. oktoobril, algusega kell 2.00 p.l. Eesti Majas „Killapidu".

● Pühapäeval, 31. oktoobril kell 3 p.l. Eesti Majas E. Invaliidetoetav Naisring Torontos korraldusel moenäitus.

● Laupäeval, 6. ja pühapäeval, 7. nov. Eesti Majas Joann Saarniidu tööde näitus.

● Laupäeval, 6. novembril kell 7.30 õ. Eesti Maja suures saalis TE Skaudisõprade Seltsi sügispidu „Kotkajärve ball".

● Laupäeval, 27. novembril kell 7 õ. Leaside High School'is Eesti Rahvusteater esituses komöödia „Oi, noorus!"

wintario

7. oktoobril peetud Wintario loterii loosimisel langesid 100.000-dollarilised peavõidud pileteile nr. 924829, $10.000 võitsid piletid nr-d 853067 ja 591477, $1000 — 10418, $100 — 3692, $10 — 111, $50 segi järjekorras numbrid 074658 ja tasuta piletiraamatu numbrid 04. „Lumepalli" võidu $250.000 võitis pilet A 332945, kuna neli lohutusauhinda võitsid samad numbrid teistes seeriates.

Kuna esmaspäev, 11. oktoober oli Kanadas üleriiklik püha Thanksgiving Day, siis ilmub käesoleval nädalal ainult üks „Vaba Eestlane", mis kannab neljapäeva, 14. oktoobri kuupäeva.

„Vaba Eestlase" toimetus ja talitus